

سندي ٻال پارٽي

درجو چوڻون

پارتبه سنودان

باب - چوٿون الف

بنیادی فرض

قلم 51A

- بنیادی فرض : پارت جي هرڪ ناگرڪ جو فرض آهي ته :
- (الف) هوپارت جي سنودان کي مکيندو، اُن جي قومي جهندي، قومي ترانني، آدرشن ئ سنسنستا جي عزت ڪندو.
- (ب) آدرش ويچارن، جن آزاديء جي لزائيء لاء همتايوه اتساهم ڦوکيو، اُنهن جي سنپال ئ پوئواري ڪندو.
- (پ) پارت جي ايڪتا، اکنڊتا ئ سمپوريٽا جي رکشا ڪندو.
- (پ) ديش جي حفاظت ڪندو ئ وقت پوڻ تي ديش سيوا ۾ ٿپي پوندو.
- (ڀ) سڀني ماڻهن ۾ هڪ ايڪتا جي پاونا پئدا ڪندو، جيڪا ڌرم، پاشا، کيترواد جي پيدپاڻه کان پري هوندي. آهڙيون رسمون جيڪي عورت ذات خلاف هونديون، اُنهن جو بهشكار ڪندو.
- (ت) پارت جي جامع سنسكريٽي ئ شاندار ورثي جي حفاظت ڪندو ئ ملھ سماجھندو.
- (ث) قدرتي ماحول جهڙوڪ جهنگل، ديندون، نديون، جهنگلي-زندگي إِنهن جو بچاؤ ڪندو ئ سڀني پراڻين لاء دردمندي رکندو.
- (ت) وڳيانڪ درشتني، انساني ملھ، جاچ جوچ ئ سداري جي پاونا کي اهميت ڏيندو.
- (ث) عام ملکيت کي سلامت رکندو ئ هنسا کان پري رهندو.
- (ٿ) شخصي ئ گڏيل مشغوليin جي سڀني کيترن ۾ اڳتي وڌڻ جي لڳاتار ڪوشش ڪندو جئن ملڪ اڳتي وڌندو رهي ئ ڪاميابيء جي اوچاين کي ڇھي.
- (ک) ماڻ يا پيء يا پالڪ آهي ته اهو ضرور ڏسي ته پنهنجي بار کي تعليم حاصل ڪرڻ جو موقعو ڏيندو. جنهن جي عمر چهن ئ چوڏهن سالن وچڻ هاجي.

شڪڻ ڪاتي جو منظور ڪيل نمبر
پرش س / ٢٠١٥-١٤ / ٥١٧١ / ٥٠٥-٦ / ٢٠٢١ / تاریخ ١ آپریل ١٤

پنهنجي سمارت فون DIKSHA APP ذريعي درسي كتاب جي
پهرين صفحه واري Q.R. Code ذريعي Digital درسي كتاب ئ
هر هڪ سبق ۾ آيل Q.R. Code ذريعي ان سبق بابت پڙھڻ
پڙھائڻ لاء ڪارائينيون لنڪس ملنديون.

مهاڻاشتر راجيي پائيه پستك نرمتي
و اپياسڪرم سنشوڏن منبل، پڻي

پھریبون چاپو : 2014 © مهاراشترا راجیہ پانیہ پستک نرمتی و آپیاس کرم سنشوڈن مندل

سدا ریل چاپو : 2022 پظی - ۴۱۱۰۴

مهاراشترا راجیہ پانیہ پستک نرمتی و آپیاس کرم سنشوڈن مندل، هن ڪتاب
جا سڀ حق واسطا محفوظ ٿو رکي. مندل جي دائر يڪتر جي لکيل اجازت
کانسواء هن ڪتاب جو ڪوبه ٿکرچپائی نه ٿو سگھي.

سنڌي پاشا سمتی :

شري راجڪمار آسودومل موھناڻي (ميمبر)

شري آشوك ڪملاس مكتنا (ميمبر)

ڪماري راجيشري چينانند ٿيڪچندائي (ميمبر)

شريمتي ڪاجل انيل رامچندائي (ميمبر)

شريمتي ميران مهيش گدواڻي (ميمبر)

شري گوردن شرما 'گهايل' (نيند ڏنل ميمبر)

شري وجيه راجڪمار منگلاڻي (نيند ڏنل ميمبر)

سنیوجڪ :

شريمتي ڪيتکي جاني

(انچاچ وشيش اذڪاري - سنڌي)

شريمتي گيتنا گڦيش ٺاڪر (ڪاپي رائيت رسندسي)

سنیوجون سهایه :

شريمتي شويا لعلچندائي - ممبئي

شري شريدر پاٽيل، پظي

ٿائيپ سيننگ :

چترڪار :

نرمتي :

شري سچيتانند آڦزي (پرمك، نرمتي اذڪاري)

شري سچن مهتا (نرمتي اذڪاري)

شري ننن واڻي (نرمتي سهايڪ)

پرڪاشڪ :

شري وويڪ اُتم گوساوي، ڪنترولر

پانیه پستڪ نرمتي مندل،

پريا ديوسي، ممبئي - ٢٥.

ڪاغذ :

٧٠ جي.ايس.ايم. ڪريمر وو

چاپيندڙ :

پرڪنگ آردر:

پارت جو سنوداں

دیباچو

اسین پارت جا لوک، پارت کي هُ مکمل طور
خودمختیار سماجوادی سرو ڈرم ۽ سمر-پاؤ وارو
لوکشاھی گٹراجیہ بٹائڻ لاء گنیپرتا سان فيصلو
کري ۽ انهي ۽ جي سپني ناگرڪن کي :

سماجک، آرتڪ ۽ راجنيتك نياء، ويچار، اظهار،
وشواس، شردا ۽ اپاسنا جي آزادي؛ درجي ۽ موقعي
جي سمافتا؛ خاطري ۽ سان حاصل ڪرائڻ ۽ انهن
سپني ۾ شخصي سؤمان ۽ راشتر جي اينکتا توڙي
اکندتا جي خاطري ڏيندر ڀائيچارو وڌائڻ لاء.

اسان جي هن سنوداں سپا ۾ اج تاریخ چوپھين
نومبر، ۱۹۴۹ جي ڏينهن، هن ذريعي هي سنوداں
سوپكار کري، ان کي قانون جي روپ ۾ پاڻ کي
ارپڻ ڪريون ٿا.

راشتہ گیت

جَنَّ گَھَٹَ مَنَ آذِيْنَايَکَ جَیَهَ هِيَ،
پَارَتَ پَاگِیَهَ وَدَاتا
پَنْجَابَ، سِندَ، گُجَرَاتَ، مَرَاٹَا،
دَرَاوَزَ، اُنْكَلَ، بَنَگَ،
وَنْدَیَهَ، هَمَاچَلَ، يَمْنَا، گَنَگَا،
اُچَچَلَ، جَلَّ دِ تَرَنَگَ،
تَوَ شُپَ نَامِيَ جَاَگِيَ،
تَوَ شُپَ آشِيسَ مَاَگِيَ،
گَاهِيَ تَوَ جَیَهَ - گَاثَا،
جَنَّ گَھَٹَ - مَنَگَلَ دَايَکَ جَیَهَ هِيَ
پَارَتَ پَاگِیَهَ وَدَاتا،
جَیَهَ هِيَ، جَیَهَ هِيَ، جَیَهَ هِيَ،
جَیَهَ جَیَهَ جَیَهَ جَیَهَ هِيَ،

پرتگیا

’پارت منهنجو دیش آهي. سپ
پارتواسي منهنجا پائر ئ پینر آهن.

مونکي پنهنجي ديش لاء پيار آهي ئ
مونکي ان جي شاندار ئ طرح طرح جي
ورثي تي گورو آهي. مان سدائين ان جي
لائق تيپ جو جتن ڪندو رهندس.

مان پنهنجن متن مائتن، اُستادن ئ
سپني بزرگن جو سنمانت ڪندس ئ هر
ڪنهن سان فضيلت پرييو ورتاء ڪندس .

مان پرتگيا ٿو ڪريان ته مان
پنهنجي ديش ئ ديشواسيں سان سچو ٿي
رهندس. انهن جي ڪلياڻ ئ آسودگيء
ئ ٿي منهنجو سک سمايل آهي.

پرستاونا

‘بارن لاء مفت ئ لازمي تعليم جو حق قانون ٩٠٠٥ ٢٠٠٦ قومي سكيا خاكو ٥٠٠٥ كي نظر ركي راجيه ٢٠١٣ پرائمري تعليم ايياسكرم ٢٠١٢ تيار كيو ويو هن سركاري منظور كيل ايياسكرم موجب تعليمي سال ٢٠١٤ - ٢٠١٥ كان سندوي وشيه جي درجي پهرين كان اثين لاء نئين باي پارتني مالاشايع ڪرڻ جو ڪم پائيه پستڪ مندل هٿ ڦکنيو آهي. انهيء مالا موجب درجي چو ٿين جو ڪتاب توهانجي هتن ڦيندي اسانکي بيڪد خوشي ٿي رهي آهي.

درجي چو ٿين جو هي ڪتاب گيان رچنا، خود ايياس، پرترجي سكيا، زندگي جا هنرپرائڻ جو سندرسنگم آهي. پسڙدادئي ايياس جا گھڻيئي پاڻا، هن ڪتاب ڦگليل نموني شامل ڪيا ويا آهن. إسکول كان ٻاهر جُدا جُدا چڙھين ٤ روزاني زندگي جي وهنوار ڦحاصل ٿيندڙ گيان جو لاڳاپو انھن پاڻن سان آهي، اهو ايياس - آزمودي جو لاڳاپو اڌياپڪن کي ڏيان ڦرڪو آهي.

ڦنڍڙي عمروارن بارن جو سڪن سؤلو ٿئي ان ڪري هي ڪتاب با تصوير عملی بارن لاء وٺندڙ ٿئي، ان جو ڏيان رکيو ويو آهي. هن عمر جي بارن جي قدرتي دلچسپي ڏيان ڦرڪندي، انھن جو بولي سڪن وندراي ٻندڙ ٤ وٺندڙ ٿئي، ان لاء بار سو لائيء سان ڳائي سگھن آهڙن گيتن، بيتن، مورتن مان آڪائيين ٤ رنگين تصويرن جو استعمال هن ڪتاب ڦڪيو ويو آهي.

هن ڪتاب ڦسبق پنيان هدايتن ٤ مشغولين جو ذكر ڪيل آهي. سڪن ٤ سڀكارڻ جي ترتيب ڪامياب ٿئي ان لاء اڌياپڪ ٤ مائت انھن هدايتن ٤ مشغولين جو استعمال ڪندل، اها اميد آهي.

”اچو تم سکون، بتا لفظ، وندر، اچو تم گيان وڌايون ٤ الڳ الڳ قسمن جا ليڪ آنڊادائڪ ڳالهيو، چوڻيون ٤ رانديون ڏنل آهن. ايياس جا سوال پٽ الڳ الڳ قسمن جا خود ايياس ڏانھن وڌائيندڙ آهن. وياڪرڻ سڀكارڻ لاء جديد طريقي جو استعمال ڪيو ويو آهي.

سندوي ڀاشا ڪاميتي، نيند ڏنل ميمبرن ٤ چترڪار، انھن سڀني جي ڦگليل محنت سان هي ڪتاب تيار ٿيو آهي. هي ڪتاب معياري ٤ وڌ ڦدبي نفس ٿئي، ان لاء راجيه جي الڳ الڳ ڀاڻن مان پرائمري اڌياپڪن ٤ تعليمي ماهرن كان هن ڪتاب جي ڇند چاڻ ڪرائي ويئي آهي. سڀني آيل راين ٤ ويچارن جو سندوي وشيه ڪاميتي مناسب ڏيان رکندي، هن ڪتاب کي آخرین روپ ڏنو آهي.

سندوي وشيه ڪاميتي ٤ واستعيدارنقاد، ماهر، چترڪار انھن سڀني جو پائيه پستڪ مندل تهدل شكر

گذار آهي.

(چندرمڻي بورڪ)

سنچالك

مهاراشترا راجيه پائيه پستڪ
نرمتي و ايياسكرم سنشوڏون
مندل - پطي - ٤.

پطي:

تاریخ: ١ مارچ ٢٠١٤

فهرست

نَمْبُر	سَبَقَ جو نَالُو	لِيَكَ جو نَالُو	صَفَحَ
١	پِراَرْ تَنَا (بَيْت)	سوِيراج 'عِيش'	١
٢	مَحْنَتِي بُدْزَو	كَمَلَابُتَاطِي	٣
٣	كَبْتِي	-----	٧
٤	أُتْ أُتْ نَنِيزْزا بَار (بَيْت)	أَرْجَن 'حَاسِد'	١١
٥	بَالْهَ بُولَه جَو وَقْت	-----	١٤
٦	خَط	-----	١٨
٧	بَادَلَ كِنْ ٿا شُورُ (بَيْت)	گُوورَدَن شَرَمَا 'گَهَايِل'	٢١
٨	كَمْبِيُوتَرْ جِي چَاطَ	-----	٢٣
٩	سَچَن رَمِيش تَينِدوُلَكَر	-----	٢٨
١٠	پِرُولِيون (بَيْت)	هَرِي دَلَگِير	٣١
١١	سَوَامِي لِيلَا شَاهْمَ	نَشَاوا ڏوَاٹِي	٣٣
١٢	أَچُو تَه بَادَل ڻَاهِيُون	-----	٣٦

فهرست

صفح	لیک ک جو نالو	سَبَقْ جو نالو	نَمَبْرٌ
۳۹	ریکا منوا ٹی	دارِ جلنگ	۱۳
۴۲	صَحِیح چُونَد	۱۴
۴۹	داکْتَر جَگْدِیش لیکا ٹی	شَهِیدُ هِیمُو کالا ٹی	۱۵
۵۳	داکْتَر دیال آشا	سُلْطَن (بیت)	۱۶
۵۶	دادا! مونکی تم ڈایو مَزو ٿو آچی	۱۷
۶۰	ترِمُوری	۱۸
۶۳	آسان جو سریر ی پا ٹی	۱۹
۶۸	گووردن پارتی	کوئِل (بیت)	۲۰
۷۲	لیکمٹ ہرد و اٹی	حَبْرِ جِی سوپ	۲۱
۷۸	کِلِٹ آ خوراک	۲۲
۸۲	پریپِ داس برهمنچاری	سِکندر ی ساڏو	۲۳
۸۵	کشن پچند بیوس	چَندُ (بیت)	۲۴

سَبْقُ پَهْرِيون

پِرا رِتْنا

سائين، تو در آيا آهيوون،
تنهنجا نَندِزَا بالك آهيوون.

هي سنسار بَطَائِط وارا، ڏرتی، سُنجْ چَنْدُ نَاهِط وارا،
هِيَن جو همراهه تون آهين، ساري چِې کي پالَط وارا.

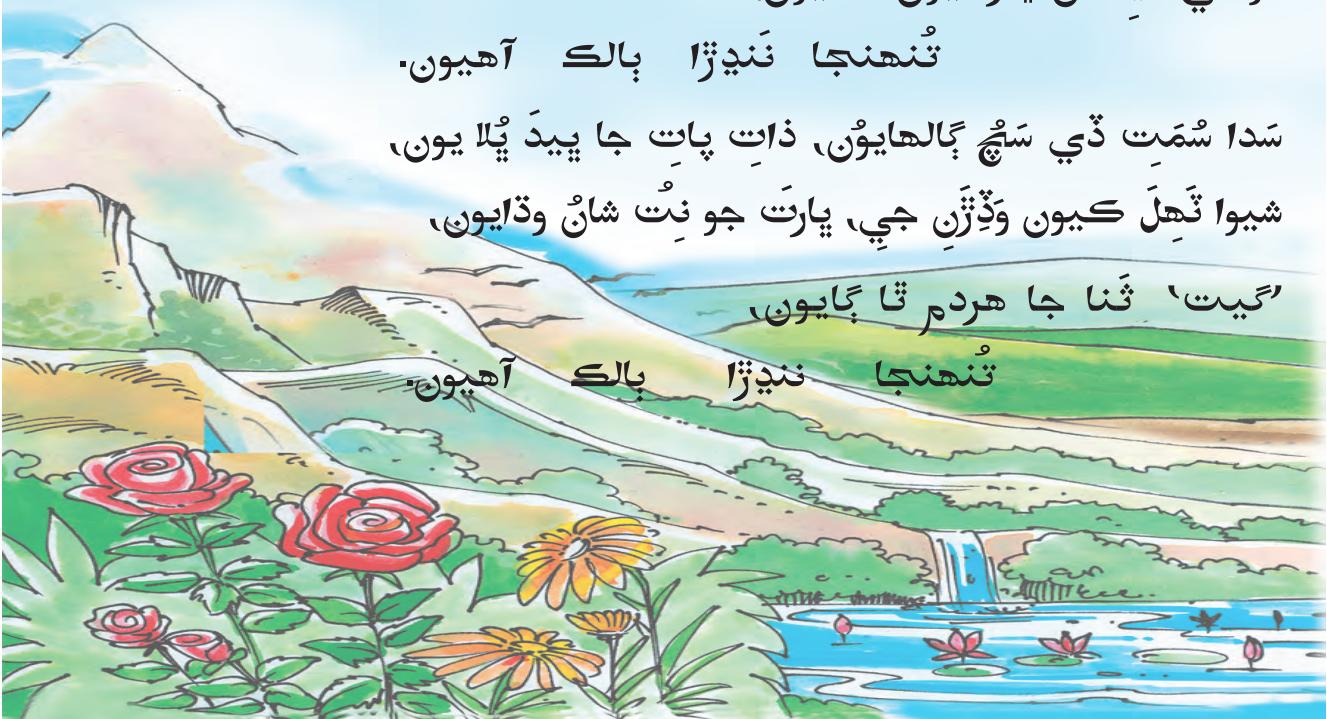
تنهنجي مَهِرَ آسان ٿا چاهيون،
تنهنجا نَندِزَا بالك آهيوون.

تنهنجي مَهِر سان مِينهن وَسَن، كِنوُظِنْ كِجي، بادل گَرجِن،
باغن هِر گُلَ قَلَ گُلزارِي، اُيَ هِر تارا پِنْ ٿِمَكِن،

تو ئي ڏِينَهن ۽ راتِيُون ناهيون،
تنهنجا نَندِزَا بالك آهيوون.

سدا سُمتِ ڏي سُنجْ ڳالهایون، ذاتِ پاتِ جا پِيدَ پُلا يون،
شيوا ٿَهَلَ ڪيون وَدِڙِن جِي، پارتِ جو نِتْ شان وَذايون،

‘گيت’ ٿنا جا هردم ٿا ڳايون،
تنهنجا نَندِزَا بالك آهپيون.

سَنْسَارُ - دُنْيَا	ٌمِكَنٌ - چِمَكَنٌ	نَوْانٌ لَفْظٌ : سَائِينٌ - پِرْمَاتِمَا
تَهْلٌ - خِدْمَةٌ	پَالَطٌ - نِيَائِطٌ	پِيدٌ - تَفَاؤْتٌ
كِنْوَطٌ - وِجْهٌ	ثَنَا - سَارَاهُمْ	مِينْهُنٌ - بَرْسَاتٌ
بَلْوُ پَائِطٌ - أَرِدَاسٌ كَرْطٌ، پُكَارَطٌ		ثَاهِطٌ - بَطَائِطٌ

أَپِيَامُ

سوال ۱ : هِينِينِ سُوالِنِ جَأَجَوابَ لِكُو :-

(۱) سَائِينٌ چَا چَا بَطَائِيُو آهِي؟

(۲) مَالِكٌ جِي مَهِرَسانٌ چَا چَا ٿَئِي ٿَو؟

(۳) ڪَوِيِ ايشورِ كان سُمَتٌ چو ٿو گَهْري؟

سوال ۲ : سِتُونٌ پُورِيُونٌ ڪَري يو :-

(۱) باغنٌ ڦِيلَ ڦَل پِلْتُ ٌمِكَنٌ.

(۲) هيِيَنٌ جو پالَطٌ وارا.

سوال ۳ : هِينِينِ ڦِحالٌ ڀِري يو :-

(۱) جو هِمراهُمْ تون آهِين.

(۲) تنهنجي آسانٌ ٿا چاهِيون.

(۳) سدا ڏي سچ ڳالهَايُون.

(۴) پارت جو نِت وَدَايُون.

سوال ۴ : هِينِينِ لفظُن لاءِ سَاجِيَءَ معنيٰ وارا لفظ لکو :-

جِيَّ، مَهِرِيَّ، سِدَلِ، شِبِولِ، كِنْوَطِ، هِمراهِمْ، هيِيَنِ

هِدَایَت : ماستر هِيَ رَجَنَا سُرْتَالِ سان پِيشِ ڪَري شاگردن کان به چوائيندو.

مشغولي : ماستر شاگردن کي هن بيت جو سارِلکيِ اَچَنْ لاءِ چوندو.

مَحْنَتِي بُدِّرُو

پراٹی زمانی ۽ چند رسین نالی هڪ راجا ہو۔ هو ھُک انصاف پسند ۽ ڈارمک خیالن وارو ہو۔ هو ھر کو ڪم تمام سنپال ۽ نیاء سان ڪندو ہو۔ هن پنهنجی منترین کی بہ ھدايت کري چڏي هئي ته راج ۽ ڪوبہ دکي ۽ بُکيو نه رهي۔ جن کي ڪاشکايت ھوندي هئي راجا انھن جي دانھن بُڌي صحیح طریقی سان نیاء ڪندو ہو۔

راجا وقت به وقت ويس متائی پرجا جي پرگھور لھٹ لاء ڳوڻن ۽ ڪڙمین ۽ غریبن جي بستین ۽ ويندو هو ڏسندو هو ته ڪو دکي ۽ ستايل ته ڪونھي۔

ھڪ ڏينهن راجا گھوڙي تي چڙھي سئر لاء نڪتو۔ هو آچي هڪ ڳون پرسان پھتو۔ رستي جي ٻنهي پاسي ٻنин ۽ آن جي سُني پئداوار ٿي هئي۔ چئني پاسي ساوڪئي ساوڪ لڳي پيئي هئي۔ ڪجھم ڦلن جا باغ به هئا۔

راجا آڳيان وڌيو ته هن کي ھڪ ٻني ۽ جي پاسي ننديو باع ڏسط ۽ آيو۔ باع هو ته ننديو پر آن جي وطن ۽ ڦل لتكی رهيا هئا ۽ ٿاريون هيٺ جھکي نمرتا ۽ ڏھنائي ۽ جو سبق سيڪاري رهيوں ھييون۔ راجا کي اُچ ۽ بکه به لڳي هئي۔ راجا باع ۽ گھڙي ويyo۔ هن ڏنو ھڪ بُڍو اُتي ڪجھم پوکي رهيو هو۔ بُڍڙي کي ته خبر به نه

ھئي ته هُوكو راجا آهي، ته به هن اُن کي روئي ئاپاچي جي آچ کئي. راجا پاٹي پي بُدڙي کان پُچيو، ”بابا، توھان اَنْب جو ٻوٽو لڳا ئي رهيا آهيو. هن وٺ جا اَنْب ته توھان ڪونه کائي سَھندا. پوءِ توھان هن عمر، ايدڻي مکنت چو ڪري رهيا آهيو.“ بُدڙي مشڪندي چيو ”ابا، مان ته ڪونه کائي سَھندس پر منهنجا پوتا - پوئيون ته کائيندا نه.“

إِهو بُدڙي راجا جي خوشيه جي حد نه رهي. هُن بُدڙي جي مکنت ئا عقلمنديءَ کي من ئي من ڦساراهيو. راجا پُچيو، ”پوءِ بابا توھان ٻين ڦلن جا به ٻوٽا چونه ٿا پوکيو ته عام کي کائڻ لاءِ به سوَلائِيءَ سان ملي سَھن.“ بُدڙي چيو ”ابا، مون وٺ باغ لاءِ زمين تمام گھت آهي اِن ڪري پوکڻ جو سوال ئي نتو اُٿي. وري ڳوٽ کان شهر تائين پاچيون ئا ڦلن پهچائڻ لاءِ سوَلاءِ ڦا پكا رستا به ڪونهن. جن کي منديءَ تائين پهچائجي.“

راجا بُدڙي جي مجبوري سمجھي ويو. هن واپس وڃي منtriءَ کي چيو ته هن مکنتي بُدڙي کي وڏي زمين ئا پوکه ڦ مد د لاءِ ڪجهه مزور موکلي ميون جو باغ لڳارييو ئا شهر کان ڳوٽ تائين پکو رستو پڻ جلد نهرايو جيئن ڳوٽ مان پاچيون ئا ڦلن سوَلائِيءَ سان شهر جي منديءَ ڦ پهچي سَھن. مکنتي انسان کي مدد ضرور ڪجي ئا بُدڙي جي مکنت ئا عقلمنديءَ سان جھت باغ بُطاييو ويو.

پکو رستو به ڦهي تيار ٿي ويو. سڀ ڳوٽ وارا آن ئه ڦل سوٽ لائي ۽ سان مندي ۽ ۾
پهچائي ساوا ستابا ٿي ويا. هڪ انسان جي مكنت سموريو ڳوٽ جو ڳات اوچو ڪيو.

نوان لفظ :	سئرڪرٽ - گھمٽ	مجبور ٿيڻ - لپار ٿيڻ	آسودو ٿيڻ
نهائي - حيلمائي، نوڙت	ڳات اوچو ڪرٽ - شان وڌائڻ، عزت وڌائڻ		
	خوشي جي حد نه رهٽ - تمام گھڻو خوش ٿيڻ		

آپياس

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب هڪ جمله ۾ لکو :-

- (۱) راجا چندرسين منترин کي ڪھڙي هدایت ڏني هئي؟
- (۲) راجا پنهنجي پرجا جي پر گھور ڪيئن لهندو هو؟
- (۳) راجا کي نديي باغ ۾ چا ڏسطن آيو؟
- (۴) بُڏڙي راجا کي ڪھڙي آچ ڪئي؟

سوال ۲ : هيٺين سوالن جا جواب بن ٿن جملن ۾ لکو :-

- (۱) راجا کي بُڏڙي، آنب جي ٻوٽي بابت چا چيو؟
- (۲) راجا بُڏڙي جي ڪھڙي مجوري سمجھي ويyo؟
- (۳) راجا مكنتي بُڏڙي کي ڪھڙي مدد ڪئي؟
- (۴) ڳوٽ وارا ساوا ستابا ڪيئن ٿيا؟

سوال ۳ : هيٺين جُملائنهن ڪنهنکي چيا آهن :-

- (۱) ”توهان، هن عمر ۾ هيڏي مكنت سان چا ڪري رهيا آهيyo.“
 - (۲) ”آبا، مان ته ڪونه ڪائي سـهندس پـمنهنجا پـونا پـوقيون تـه ڪـائـنـداـنـهـ.“
- سوال ۴ الف : هيٺين لفظن جا ڦند لکو :-

پـراـطـيـ، دـكـيـ، صـحـيـحـ، پـريـانـ، نـديـوـ، بـڏـيوـ، سـوـلـائـيـ، گـهـتـ، پـڪـاـ

بـ: هيٺين اـصطـلاحـنـ جـيـ معـنيـاـ لـكـيـ جـملـنـ ۾ـ ڪـمـ آـڻـيوـ:-

- (۱) سئرڪرٽ. (۲) سائو ستابو ٿيڻ. (۳) مجبور ٿيڻ. (۴) نڪ متي ٿيڻ. (۵) خوشيه جي حد نه رهٽ

થ : હીન્ઠિન જમણ માન !સુર ચોંગદિયો :-

- ૧) માન કલે મહાબિશૂર ગુહ્મણ વિસ.
- ૨) રિતા પૃથ્વે છ હોશ્યાર આહી.
- ૩) રામ, શિયામ કી મદ્દ કોઈ.
- ૪) પીગત કનુરરામ સુના કલામ બાયિન્ડો હો.
- ૫) હન્સ, પ્કિન છ નેહાયિત સુન્ડર પ્કી આહી.

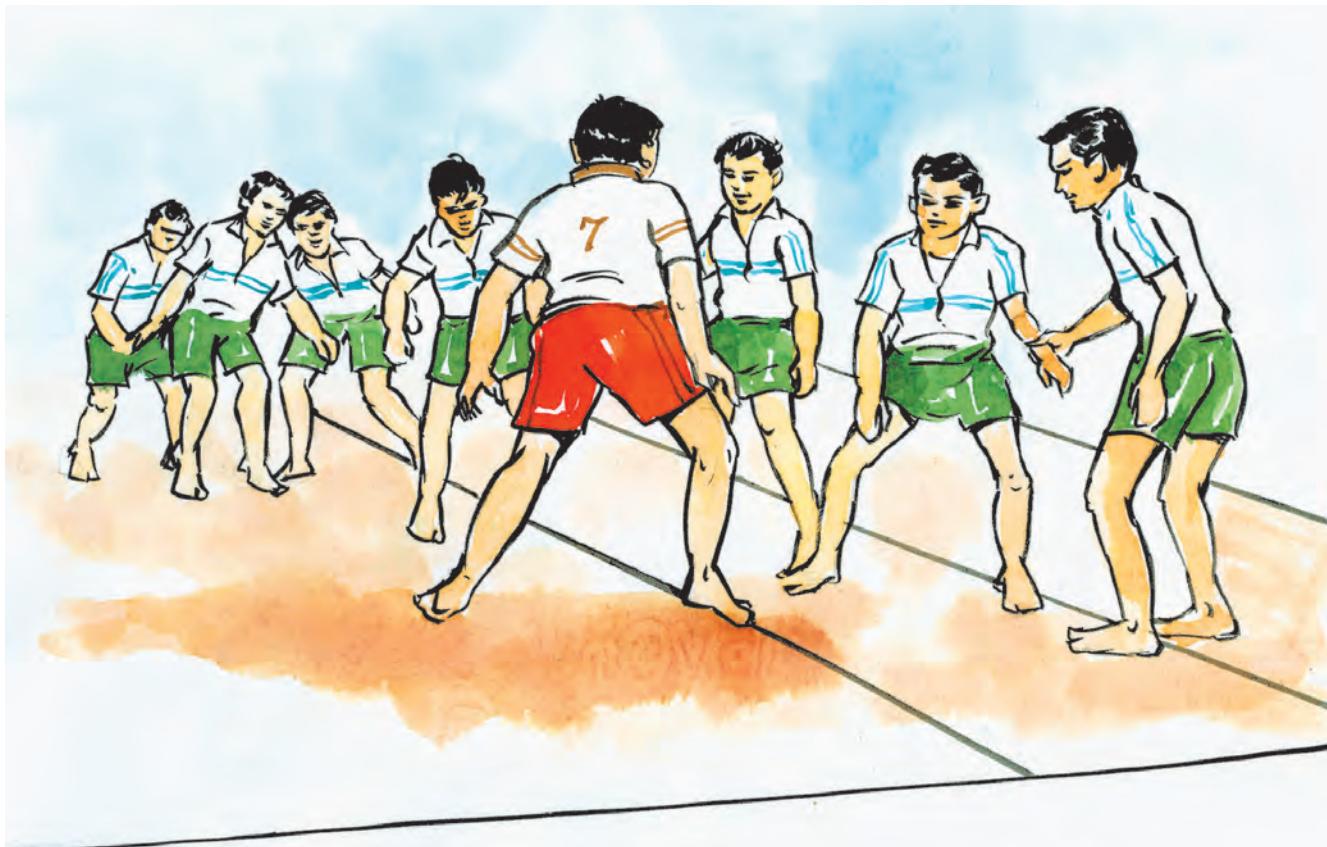
માન છ પૃથ્વે

પુટ્ટી કી ઢ્કત જી રાઠી ચિયો વિન્ડો આહી. મહારાષ્ટ્રપ્રાન્ત જો હી શહેરાંત્હાસ એ કિંત્રિન તી ખોબીન સ્બબ કાફી અહેમિત વારો આહી. પિશ્વાની જી વ્યક્ત કાંગડિ એ જો હેન્ડ્ડ હો. હેન શહેરકી શોાજી મહારાજ જી જન્મ પ્રોમ્પી એ કર્મ પ્રોમ્પી સ્ડ્યુલો આહી. મેરા મુના નદીન જી સંગ્મ તી આડીલ હેન શહેરકી તુલિમી નર્રી બે સ્ડ્યુલો વિન્ડો આહી, ચ્ચો તે હેત ડિકુન કાલિંગ, એસ.પી.કાલિંગ, ફર્ગ્યુસન કાલિંગ, મિરા કાલિંગ, વાડિયા કાલિંગ, પાન્ડારકર ઇન્સ્ટિયુટ આહેન. ફલ ઇન્સ્ટિયુટ, પોના યુનિવર્સિટી, કર્ણક વાસિલા ડેમ, રાશ્ટ્રીય રક્ષા એકાડમી, શન્નિવાર વાર્લ્ડ, સાર્સ બાગ, પિશ્વા પાર્ક, સ્મીયાજી પાર્ક, સાડો વાસોટી દાદા - દરશન વિભિન્ન કિંત્રાયી ઇસ્ટાન ડ્સ્ટ્રીજ જેહ્તા આહેન.

سَبْقُ ٿيون

ڪٻٽي

ڪٻٽي مهاراشتر راجيئه جي هڪ مُكيم راند آهي. ڪٻٽي پارت جي هريماڻي ۾
کيڏي وڃي ٿي. هيء راند هر عمر جا ماڻهو کيڏي سگهن ٿا. ڪٻٽي راند همت ۽
ڦڙتني ۽ واري راند آهي. هن راند ذريعي انسان ٻلوان، هوشيار ۽ چُست بُلجي ٿو.
ساڳئي وقت هن ۾ بُڏڻ، يادگيري، حملو ڪرڻ، حملو روڪڻ ۽ تُرت فيصلو وٺڻ
جهڙين قابليتن جو وڪاس ٿئي ٿو.

هاطئي آچو، ڏسون ته ڪٻٽي راند ڪيئن کيڏبي آهي. هن راند لاءِ هڪ سڌي،
سنواڻي ۽ نرم متيء ۽ واري ميدان جي ضرورت پوي ٿي. ٨ x ٣ ١ چورس ميترن جي
ايراضي ۽ واري ميدان تي چوداري نشان ڪري وچ تي هڪ ليڪو پاتو ويندو آهي.
هن راند ۾ هر هڪ ٿيم جا ٧ - ٥ رانديگر ۽ ٥ - ٧ محفوظ رانديگر ٿيندا آهن.

راند ٢٠ - ٢٠ منتن جي بن حصن ۾ کئي ويندي آهي. وچ ۽ ٥ منتن جي انترويل ٿيندي آهي. ريفري مختلف ٿولين جي رانديگرن کي آمهون سامهون بيهاريندو آهي.

ريفريءَ جي سبتي وجاڻ ط تي هڪ ٿوليءَ جو رانديگر "هُن تو... تو... تو يا "ڪٻتي ... ڪٻتي" چوندي بي ٿيم جي حد ۾ داخل ٿيندو آهي. هو بنا ساهي پتنج جي سامهون واري ٿيم جي رانديگرن کي چھن جي ڪوشش ڪندو آهي. هو جنهن رانديگرکي چھي واپس موئي ايندو آهي، اهو رانديگر "آئوت" ليکيو ويندو آهي. بيءَ حالت ۾ سامهون واري ٿيم جا رانديگر گڏجي چهندڙ يا حملو ڪندڙ رانديگرکي پڪڙي سندس ساهي ٿوڙڻ جي ڪوشش ڪندما آهن. جيڪڏهن اُن ۾ هو ڪامياب ويا تم حملو ڪندڙ رانديگر آئوت سمجھبو پر جيڪڏهن اهو رانديگر هڪ ئي ساهيءَ ۾ وچ واري ليڪ تائين پهچي وجي تم کيس جن پڪڙيو هوندو. اُنهن سڀني کي ريفري آئوت ظاهر ڪندو. اهڙي طرح آئوت ٿيندڙ رانديگرکي قطار ۾ راند ڪندڙ رانديگرن جي پٺيان حد واري ليڪ جي باهران بيهاري ويندو آهي، پوءِوري هڪ ٿيم جو رانديگر "آئوت" ٿي، بي ٿيم جو هڪ رانديگر واپس راند ڪرڻ لاءِ ميدان ۾ واپس ايندو آهي. ريفري هر رانديگر جي آئوت ٿيئڻ تي مختلف ٿيم کي رماڻ ڏيندو آهي. اهڙي طرح آخر ۾ جنهن ٿيم، مختلف ٿيم جا وڌيڪ رانديگر آئوت ڪيا هوندا، ريفري اُن ٿيم کي ڪتيل ٿيم ظاهر ڪندو آهي. ٻنهي ٿيم جيڪڏهن هڪ جيتر رانديگر آئوت ڪيا هوندا تم ريفري ٢٠ منتن جي وڌيڪ راند ڪراييندو.وري به ٻنهي ٿيم من جي برابر هڻ تي ٿاس ڪرايي فيصلو ڪندو.

ڦڙتي - چستي	همت - بهادری	نوان لفظ :
ترت - جلد، ٽڪڙو	وڪاس - واذرلو	

آپیاں

سوال ۱ : هینین سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) کېتى راند سبب انسان ھ کھڑين قابليتن جو وکاس ئئي تو؟
- (۲) کېتى راند لاءِ کھڑي ميدان جي ضرورت پوي ئي؟
- (۳) آئوت قىندىز راندىگىي كتى بىهاريو ويندو آهي؟
- (۴) کھڑي ئىمكىي كتىل ظاهر كيو ويندو آهي؟

سوال ۲ : هینین ھ خال پريو :-

- (۱) کېتى راجىه جي ھ مكىي راند آهي.
- (۲) کېتى ھ جي راند ھ واري راند آهي.

سوال ۳ (الف) : هینيان لفظ جملن ھ ڪم آڭيو :-

- (۱) چست (۲) فيصلو (۳) سنواتي (۴) حملو (۵) راند
- (ب) : ساڳي ھ معني وارن لفظن جا جو ڙا ملايو :-

(الف) طاقتور (ب) واذر (پ) چستي (پ) سقل	(۱) ٺڙتى (۲) ٻلوان (۳) ڪامياب (۴) وکاس

(پ) : هینين لفظن جا ضد لکو :-

چست، نرم، يادگيري، ڪامياب، مختلف

(پ) : هینين جملن مان اسم چونديو :-

- (۱) کېتى، مهاراشترجي مكىي راند آهي.
- (۲) انهن سڀني راندىگرن کي ريفري، آئوت ظاهر ڪندو.
- (۳) سنيتا، انب ڪاڌو.
- (۴) اسان تاج محل ڏسڻ ويندا سين.
- (۵) منهنجي ماڻ موونکي ڏه روپيا ڏنا.

(د) : هینين جملن مان ضمير چونديو :-

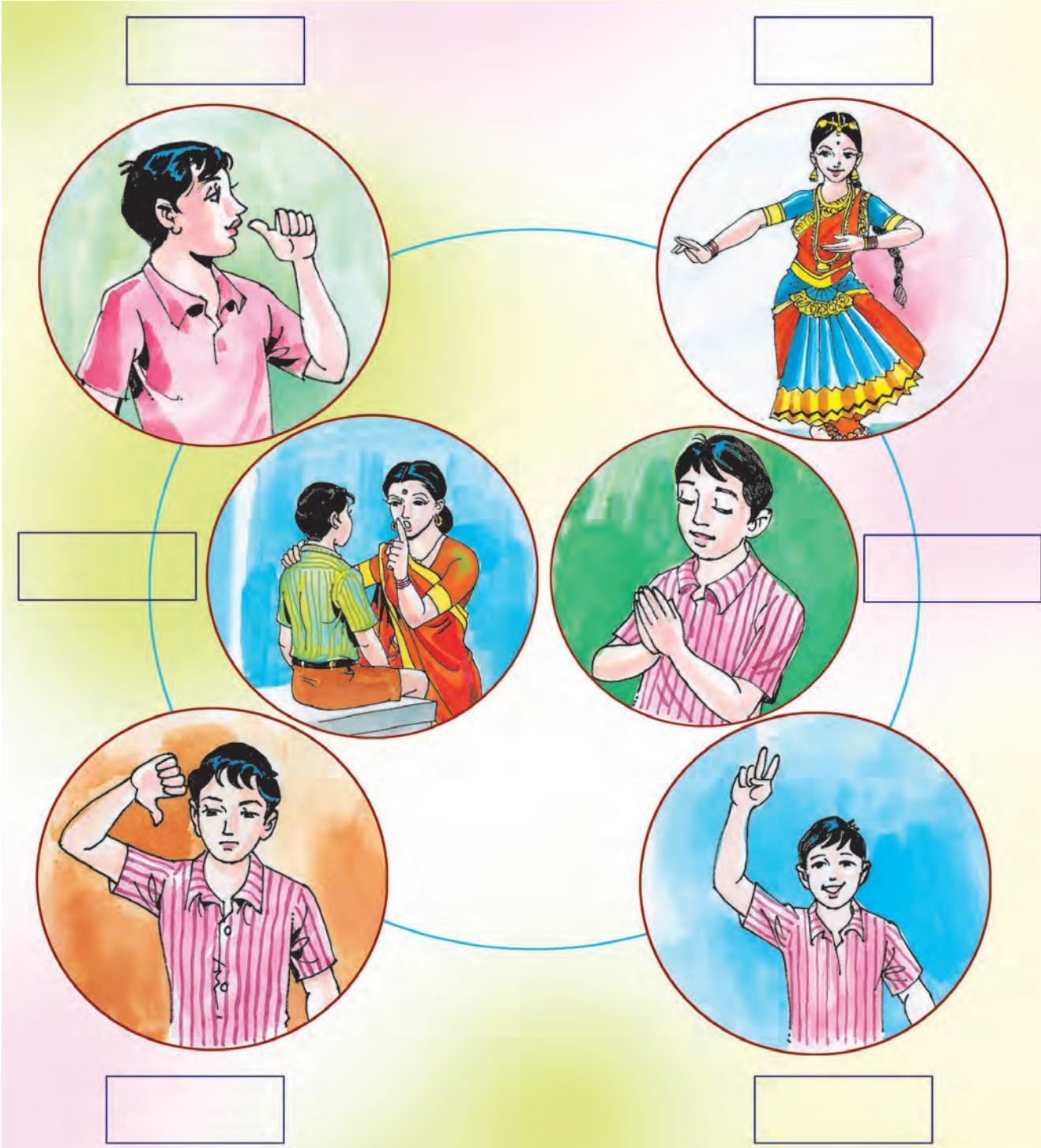
- (۱) تون سڀائي اچجان.
- (۲) ڪله اسان ڪركيت راند ڪئي.
- (۳) مان روز صبح جو ڪسرت ڪندو آهيان.
- (۴) هو اچ، آفيس مان جلدی گهر آيو.
- (۵) توهان سڀئي گڏجي وڃجو.

مشغولي : ماستر شاگردن کي کوكو، ڪركيت وغيره جي چاڻ حاصل ڪري کڻي اچڻ لاءِ چوندو.

ٿوري وندر

هينيون شڪليون جاچي، اشانن جي ٻولي سمجھي، انهن لاءِ نهڪندڙ جملو لکو :
مثال :- موونکي اُچ لڳي آهي.

سبُقُ چوڙون

اُٹ اُٹ نندڙا بار

اُٹ اُٹ نندَ مان نندڙا بار،
نندڙا نندڙا منڙا بار

(١) سویل صبِّح جو جیکو اُتندو،

چُست سَهارو سهُو لپندو،

نیک ٿین تنهنجا ویچار،

اُٹ اُٹ نندَ مان

(٢) لکی پڙھی هوشیار جی ٿیندین،

هر ڪنهن کی بیکد سکه ڏیندین،

هر ڪنهن جو پائيندين پیار،

اُٹ اُٹ نندَ مان

(٣) ڪنهن سان رکجانء ڪڏهن نه ویر،

چُگو سین سان ڪڻجانء پیر،

او ساري جڳه جا دلدار،

اُٹ اُٹ نندَ مان

(٤) بُري سنگت کان ڪجانء ڪنارو،

ڪمزورن کي ڏجانء سهارو،

توتي ساري جڳه جا بار،

اُٹ اُٹ نندَ مان

نوان لفظاً : سگهارو - طاقتور نیک - سنو

سنگت - دوستی سهارو - مدد

آپیماں

سوال ۱ : هینین سوالن جا جواب لکو :-

(۱) صبح جو سویل اُٹھ مان کھڑا فائدا ٿین ٿا؟

(۲) پاره رکنھن جو پیار کیئن پائی سگھندو؟

(۳) ڪمزورن کي چا ڏيڻ گھر جي؟

سوال ۲ : بیت جون هینيون ستون پوريون ڪريو :-

(۱) سویل صبح جو سھٹو لڳندو.

(۲) لکي پڙهي سکم ڏيندين.

سوال ۳ : هینین لفظن جا صد لکو :-

چُست، چُتو، بُرو، سُکم

سوال ۴ : هینین لفظن جا ساڳئي اچاروا را لفظ لکو :-

ڪنارو، وير، پار، سُک

هدایت : ماستر اشارن سان هي بیت ڳائي، شاگردن کان چوائيندو.

مشغولي : ۱. ماستر شاگردن کي 'سنهن گڻن' بابت ڏهه جملالکي اچھ لاء چوندو.

۲. ڏنل شکل کي جاچي ان جو ورن ڪريو.

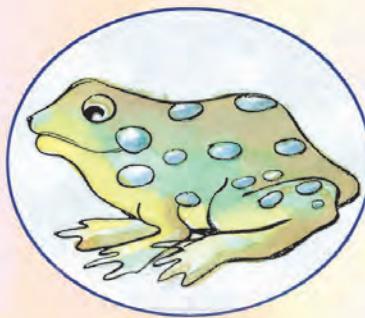

اچو ته سِکون

هیث ڏنل بیان ڏیان سان پڙھي، ڦڪندڙ بیان لاءِ جانور آڳیان ڏنل خاني ۾ نمبر لکو.

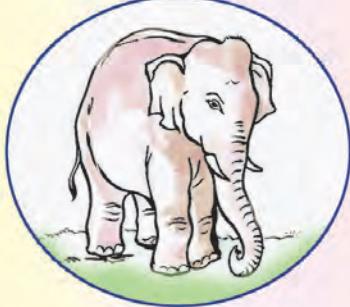
هرڻ

ڏيڏر

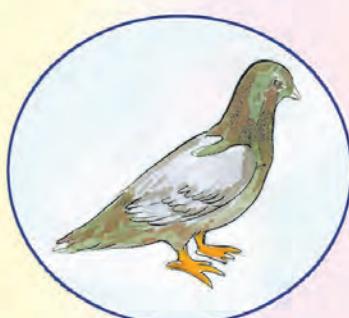
اُن

هاتھي

مینهن

ڪبوتر

رڻ

ڪتو

بَالْهُمْ بُولْهُمْ جُو وَقْت

هیث ڏنل سوال ڏيان سان پڙهو، جن جا گھڻيئي جواب توهاں کي هیث لکيل ملندا. پر جواب سلسليوار نموني نه لکيل آهن. سوالن کي برابر جوابن سان ملایو. ڪجهه سوالن لاءِ گھڻيئي برابر جواب آهن. وئندڙ جواب ڳولهيو.

سوال :-

- ۱) تون ڪتي رهندو آهين؟
- ۲) تون، اچ ڪيڏي مهل آٿئين؟
- ۳) اچ صبح جو تو چانهه پيٽي؟
- ۴) تو پنهنجو گھرو ڪمپورو ڪيو؟
- ۵) ڇا، مان تنهنجو ڪتاب ڏسي سَهان ٿو؟
- ۶) ڇا، تو كان اچ ڪجهه وسريو آهي؟
- ۷) وقت گھٺو ٿيو آهي؟
- ۸) تون ڪيئن لکنديں؟
- ۹) ڇا، توکي پين گھرجي؟
- ۱۰) توکي ڪھڙي پين گھرجي؟

جواب :-

- ۱) ن، مهرباني /ها، مونکي گھرجي.
- ۲) شواجي چونڪ جي ڀرسان /جهو ليلال مندرجىي سامهون /اُلهاسنگر /هتان کان تمام پري.
- ۳) ضرور هاون.
- ۴) ها، مونکي لڳي ٿو ته مون پنهنجو جاميٽري باڪس وساريyo آهي /ن، مان ائين نه ٿو سمجھان.
- ۵) لڳ ڀڳ پنج ٿيا آهن /سوا چار ٿيا آهن /اًدائي ٿيا آهن.
- ۶) 'يارهان' /مونکي چاڻ نه آهي /اًدڪشنري ڏسي پڏايان ٿو.
- ۷) ن، مون نه ڪيو آهي.
- ۸) مان نيري ڪڻندس /هيء ڪڻندس /ڇا، مان ڪاري ڪطي سَهان ٿو؟
- ۹) ها، مون ڪيو آهي /ن، مون نه ڪيو آهي.
- ۱۰) تمام سوير /٦:٠٠ بجي /٧:٠٠ بجي آمان اچ ديرسان اُٿيس /جنھن وقت مان اُٿيس، لڳ ڀڳ ٨ ٿيا هئا.

هدايت : ماستر شاگردن جون جوڙيون ناهي. سڀ سوال ۽ سڀ جواب پڙھڻ لاءِ چوندو ۽ پوءِ جوڙين
کي ڳالهه ٻولهه ڪرڻ لاءِ چوندو.

شاگردد ڏنل سوالن لاءِ ڏنل جوابن مان جواب چونجي سئهن ٿا يا ٻيو ڪو جواب ناهي سئهن ٿا.

مشغولي : ماستر شاگردن جون آهڙيون ٻيون جوڙيون ناهي پاڻ ۾ ڳالهه ٻولهه ڪري نوان سوال
جواب لکي اچڻ لاءِ چوندو. انهن بابت گفتگو ڪراييندو.

وياڪڻ

صفت

۱) مون وٺ هينان پڪل آنڊب ڏنو.

۲) هيء ڳهتي سوڙهي آهي.

۳) اڪبر سياڻو بادشاهه هو.

۴) آرتوار هفتني جو پهريون ڏينهن آهي.

۵) سال ۾ پارهن مهنا ٿيندا آهن.

۶) هيء منهن جو فنيڙو ڀاءِ آهي.

۷) چانهه ۾ گهٽ کند آهي.

'پڪل انڊ'، 'پڪل' لفظ انڊ جي خاصيٽ ٻڌائي ٿو.

'ڳهتي سوڙهي'، 'سوڙهي' ڳهتي جي باري ۾ چاڻ ڏئي ٿو.

'سياڻو بادشاهه'، 'سياڻو' لفظ بادشاهه جو گڻ ٻڌائي ٿو.

'گهٽ کند'، 'گهٽ' لفظ کند جو آنداز ٻڌائي ٿو.

اهي سڀ لفظ صفت آهن.

اهو لفظ جيڪو اسم يا ضمير جو گڻ، اوڳڻ، آنداز يا عدد ٻڌائي انڪي صفت چئبو آهي.

هيندين جملن مان صفت ڳولهيو :-

۱. رائيء جو آواز منو آهي. ۲. مينا کي ٿي پينر ون آهن. ۳. باع ڏايو وڏو آهي.

۴. راجيش حسابن ۾ هوشيار آهي. ۵. انگور ڏايدا کتا آهن.

ٿوري وندڙ

بارن جي ضرورتن موجب هيٺ ڏنل شڪلين جي هيٺان انھن بارن جا نالا لکو.

بارن جون ضرورتون هن ريت آهن :

- ٥) انيل کي ڪتاب رکڻ لاءِ ٿيلهو گهرجي.
- ٦) مُسڪان کي انگور کپن.
- ٧) هرشا ٿيڊي بيئر سان راند ڪرڻ چاهي ٿي.
- ٨) فيروز کي إسڪول وڃڻ لاءِ سائيڪل کپي.
- ٩) سونيا کي گڏي کپي.
- ١٠) جاسمين کي چاڪليٽ گهرجي.
- ١١) هرديپ سنگهه بال سان راند ڪرڻ چاهي ٿو.

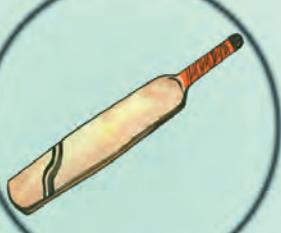

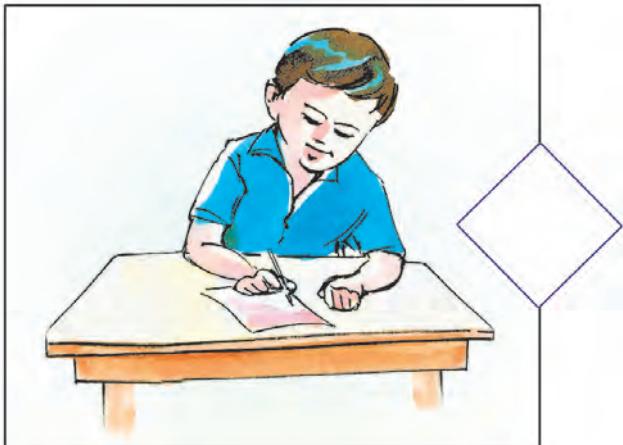

آچو تم سکون

هیث ڏنل جدا چدا شکلين ۾ بار ڪلاس ۾ پڙهي رهيا آهن.
 ڪلاس ۾ آسان کي ڪيئن ويھن گهرجي؟ ئے ڪھڙي نموني پڙهن گهرجي؟
 هیث ڏنل چوکندن ۾ صحیح بیهڪ لاء ✅ ئے غلط بیهڪ لاء ✗ نشان ڪريو.

خط

سادو واسوأطي هاءِ إسکول،
كولهابور.

پوجنیه کاکا،
چرٹ وندنا.

أُميد ته ايشور جي آسيس سان اوھان خوش راضي هوندا. هت به سکم آند آهي. توھان جي موکلبل سُوكُتزى مونکي ملي ئ ساڻ جنم ڏينهن جي واذاين وارو ڪارڊ پڻ مليو. توھان سُوكُتزىءَ ۾ داڪتر دياں 'آشا' جو لکيل ڪتاب 'بارو آچو ته ڳايون' موڪليو آهي. مونکي منهنجي دوستن به جنم ڏينهن جون سُوكُتزيون ڏنيوں پر توھان واري سُوكُتزى سچ پچ آمله آهي. هن ڪتاب ۾ بارن لاءِ ڪيترائي بيت ئ گيت ڏنل آهن. هرهڪ بيت ۾ وندر ئ سکيا سمایل آهي. گيت ڳائڻ ۾ ڏاڍا مذر آهن. خاص ڪري 'سرسوٽي وندنا'، 'دادا آندی ٿي-وي'، 'آءِ ڪان ئ تون آءِ'، 'ڳولي'، 'ميوا مون کي وظيا'، 'سرسوٽي وندنا' ته ياد ڪري روز ڳائڻ گهرجي. مون پنهنجن دوستن کي به اها سُوكُتزى ڏيڪاري. اُهي پڻ ڏاڍو خوش ٿيا. کاكا مونکي هاڻي اها چاڻ ملي آهي ته ڪتابن مان ڪافي گيان ملي ٿو. مان توھان جي هن قيمتي سُوكُتزىءَ کي سنپالي رکنديس.

إسکول طرفان ايندڙ وئکيشن ۾ ممبئي ۾ هڪ تعليمي نِمائِ رکيو

ویو آهي. مان به اُن ڪاريه ڪر ۾ بھرو وٺڻ وار و آهيان. مُمبئي ۾ آچي توهان سان خر ور ملندس.

هڪ دفعو وري توهان جي اُمله سوکڙيءَ لاءَ توهان جا شڪرانا مجحان ٿو. توهانجو آ گياڪاري پائتنيو موheet.

نوان لفظ : اُمله - قيمتي مُدر - منو نماء - پردرشن

آپيائُں

سوال ۱ : هيٺين سوالين جا جواب لکو :-

- (۱) موheet کي سندس ڪاكى جنم ڏينهن لاءَ ڪھڙي سُوكڙي موڪلي؟
- (۲) سُوكڙي مليل ڪتاب جو نالو چا آهي؟
- (۳) ڪتاب ۾ چا چا ڏنل آهي؟
- (۴) موheet کي خاص ڪري ڪھڙا گيت ۽ بيٽ وظيا؟

سوال ۲ : هيٺين ۾ خال پريو :-

(۱) هرهڪ بيٽ ۾ وندر ۽ سمایل آهي.

(۲) گيت ڳائڻ ۾ ڏاڍا آهن.

(۳) ڪتابين مان ڪافي ملي ٿو.

(۴) وٽڪيشن ۾ ممبئي ۽ هڪ نماء رکيو ويو آهي.

هدایت : (۱) ماستر شاگردن کي 'درخواست'، 'جمر ڏينهن جون وادايون' وغيرها وشين تي خط لکڻ جي چاڻ ڏيندو ۽ خط لکائيندو.

(۲) ماستر هرهڪ ٻارکي سندس جنم ڏينهن تي آجيان گھرائي اُن لاءَ جنم ڏينهن جي واداين جو گيت ڳارائييندو.

(۳) ماستر شاگردن کي ساهتيه جا آلڳه آلڳه ڪتاب پڙھڻ لاءَ همتائيندو.

اچو تے سکون

۱. لفظ بتا

(۲۱) گُرسی - بُرسی	(۱۱) گاڈی - پاڈی	(۱) کَت - پَت
(۲۲) غُزل - بُزل	(۱۲) ڳالهه - پولهه	(۲) روٽي - بوٽي
(۲۳) مِيز - پِيز	(۱۳) نُور - پُور	(۳) ساڙ - پاڙ
(۲۴) پِنو - پِنوا	(۱۴) دِل - پِل	(۴) پاڻي - پاڻي
(۲۵) هُوا - بُوا	(۱۵) پيار - پيار	(۵) کُوڙ - بُوڙ
(۲۶) پيتني - پيتني	(۱۶) دان - پان	(۶) سُنج - پَنج
(۲۷) آڪاڻيون - پاڪاڻيون	(۱۷) گيت - پيت	(۷) گُوڙ - پُوڙ
(۲۸) سُوت - بُوت	(۱۸) کوت - پُوت	(۸) شبيوا - پبيوا
(۲۹) سهٽو - پهٽو	(۱۹) پڙھٽ - پڙھٽ	(۹) راز - پاز
(۳۰) گهٽا - پهٽا	(۲۰) گھر - پُر	(۱۰) وَط - پَط

۲. برئيٽ هر ڏنل لفظ ڪم آهي، ڏنل مثال موجب جملا ناهي لکو.

(پڙھٽ، گھمٽ، لڪٽ، ڳالهائٽ، جوڙٽ، پڏٽ، سنگھٽ)

مثال :- ۱. مان پڙھي سَهان ٿو. ۲. آسان گھمٽ وڃون ٿا. ۳. هو ڳالهه پڏي ٿو.

مان
آسان
تون
توهين
هي
هو
اُهي

بادل کن ٿا سورُ

بادل کن ٿا سورُ سکي ري.

مُنهنجو نچي من - مورُ سکي ري.

(١) بن پاڻي جي سپ ويگاڻا،

پٽكٽي، پٽكٽي ٿيا ها ساڻا،

منش ڪيائون بُلجي نماڻا،

راضي ٿيءُ او بادل راڻا!

راضي ٿيو گهنگهور سکي ري

(٢) رم جهم رم جهم جل جي ڏارا،

وهن تيز ناليون نيسارا،

مهڪن بهڪن ٻنيون ٻارا،

خوش ٿيا هاڻي ماڻهو سارا،

بود ۾ هرڪو دورُ سکي ري

(٣) گلشن ۾ گلڪاري ٿيندي،

جوين ۾ هر ٿاري ٿيندي،

رنگت نياري نياري ٿيندي،

پوكه سُني چوڙاري ٿيندي،

ڏسبو ڪو نه رنجور سکي ري

مَن - مُور - مَن رُوبِي مُور	ويِئاٹا - پريشان	شُور - آواز	نَوَان لِفَظَ :
گهندَهور - بادل	مهکن - چِمِکْٹُون	پِتَکِي - رُلِي	
دُور - جانور	گُلشن - باع	بُود - خوشِي	
		رَنجوُر - غمَّيَن ، دُكِي	

آپیاں

سوال ۱ : هینِين سوالِن جا جواب لِکو :-

- ۱) کير شور مچائي ٿو؟
- ۲) ڪنهن کان سواء سڀ ويِئاٹا آهن؟
- ۳) گهندَهور گڏهن راضي ٿيو؟
- ۴) ما ڦهو هاڻي خوش چو ٿيا آهن؟
- ۵) مينهُن پوئي سان چا چا ٿيندو آهي؟

سوال ۲ : هينِين جا جوڙا ملایو :-

الف	ب
۱) مُنهنجو نَچِي	۱) گُلکاري ٿيندي
۲) پِتَکِي پِتَکِي	۲) هر تاري ٿيندي
۳) گُلشن ۾	۳) من - مُور سکي ري
۴) جو ڀن ۾	۴) ٿيا ها ساٹا

سوال ۳ : بيتن جون ستون پوريون ڪريو.

- ۱) بن پاڻي جي او بادل را!
- ۲) رم جهم رم جهم جل ماڻهو سارا!

سوال ۴ : هيٺ ڏنل لفظن مان هم آوازي لفظن جا جوڙا ناهي لکو :-

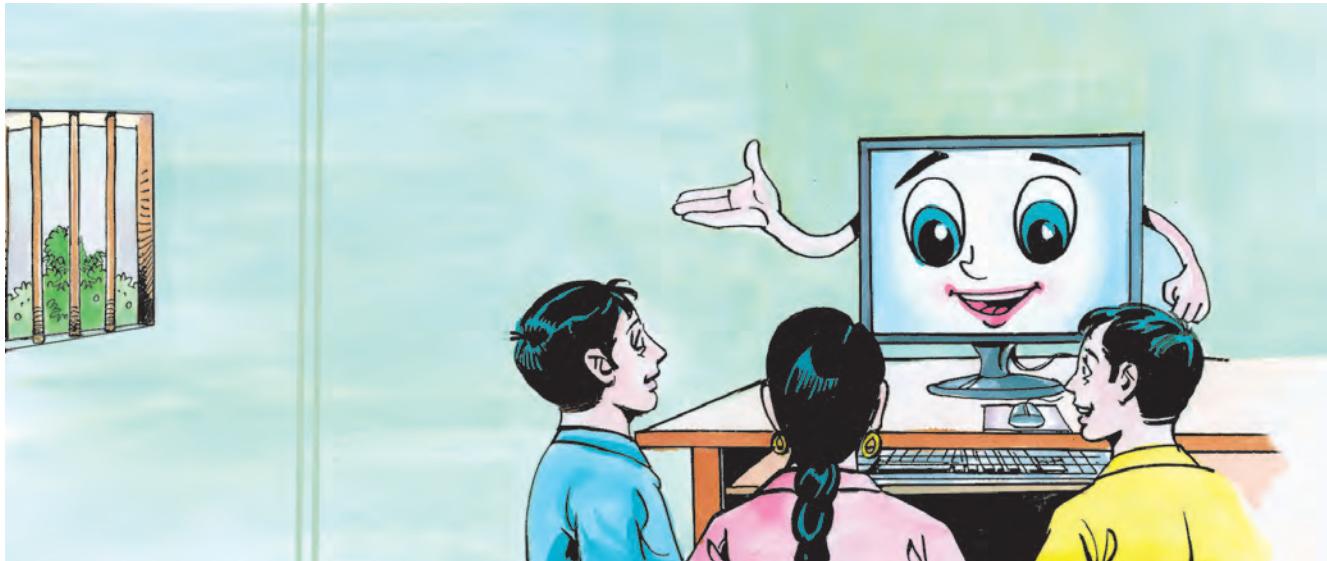
شور ڏارل، مور ٻارل، پياري، راڻا، نياري، ناڻا

هدایت : ماستر شاگردن کي بيت سُرتال ۾ ڳائي ٻڌائيندو ۽ انھن کان چوائيندو.

مشغولي : ماستر شاگردن کان برسات وقت قدرت ۾ ٿيندڙ بدل و جي چاڻ ٻڌائڻ لاءِ همتائيندو.

ڪمپيوٽر جي چاڻ

ڪمپيوٽر: نمستي ٻالکو. توهان مونکي ته ضرور سڄاڻندا هوندا! مان ڪمپيوٽر آهي. آسان سڀني جي طرفان نمسڪار.

منوھر: نمستي. مونکي چاڻ آهي، تون ڪمپيوٽر آهين. پرسڀني جي طرفان نمسڪار جو مطلب چا آهي؟

ڪمپيوٽر: سڀني جي طرفان جو مطلب آسانجي ڪتب طرفان آهي.

ديپك: تون تم ڏسط ۾ هڪ ٿو اچين! ٽنهنجا ٻيا پاتي ڪٿي آهن؟

ڪمپيوٽر: ترس، مان توکي سڀني سان ملائيان ٿو. ٽنهنجي ۽ پر ۾ جيڪو بينو آهي، او هو 'سي پي ڀيو' آهي. اهو آهي منهنجو دماغ. هن ننديء دٻيءَ کي 'مائوس' چئبو آهي ۽ منهنجي سامهون 'کي بورڊ' آهي اهو اٿو ٽنهنجو ڪتب. جيئن توهان جي ڪتب جا پاتي گڏجي ڪم ڪندا آهن، تيئن آسِين سڀ به هڪ ٻئي جي سهڪارسان ڪم ڪندا آهيون.

منوھر: ها، هاطي سمجھه ۾ آيو. سڄاڻپ لاءِ مهرباني. پرهيءَ واقفيت اڻپوري آهي. پنهنجي باري ۾ ته آسانکي ڪجهه ٻڌاءَ.

ڪمپيوٽر: ضرور. ۱۹۳۷ ع ۾ پروفيسر هاورد آئکن، 'آء. بٽي. ايم' ۾ انجنيرن جي مدد سان پهريون ڪمپيوٽر تيار کيو. اهو ڪمپيوٽر آڪار ۾ ڪافي وڏو هو. وقت به وقت سُدارو ڪري آڪار نديو ڪيو ويو. منهنجا ٻيا پائِر ڪيتُن ئي رنگ روپ ۽ آڪار وارا آهن.

منوهُر: ننديو مطلب آسان جي ڪتاب، ڪاپين جيترو؟

ڪمپيوٽر: ها، اُن کان به ننديو. اهو تُنهنجي هتن جي ترپُن ۾ به آچي ويندو. هاطي چڏ انهن ڳالهين کي. اچ ته مان توکي پنهنجي ڪتنب جي پاتين جي چاڻ ڏيان.

ديپُك: ها، بُڌاء هي 'مائوس' ۽ 'ڪي بورڊ' ڪھڙي ڪم جا آهن؟

ڪمپيوٽر: هي 'مائوس' ۽ 'ڪي بورڊ' اهي گڏجي مونكى توهنجي مدد ڪرڻ جو حڪم ڏيندا آهن. 'مائوس' جي مدد سان منهننجي پڙدي تي شکليون، ليڪون، چوڪندا، گول وغيرها ڪيدي سگهجن ٿا. 'ڪي بورڊ' جي مدد سان، ڪجهه به لکي سگھبو آهي.

سُنيتا: چا اها ڳالهم سچ آهي ته تنهنجي 'سي پي بي' ۾ سڀ ديجھ سان گانا ۽ فلمون وغيرها ڏسي سگھون ٿا.

ڪمپيوٽر: ها، اهو سچ آهي. توهان إن ۾ پاشا ۽ حسابن جون مزيردار رانديون ڪيڏي سگھو ٿا.

ديپُك: تنهنجا ٻيا ڪھڙا ڪم آهن؟

ڪمپيوٽر: منهنجا ڪم! مان آفيسن ۾ هوتلن ۾ ڪم اچان ٿو. ٽڪيت جي رزو يشن لاءِ بس ديپو، ايئرپورت، ريلوي استيشن تي مان موجود هوند و آهييان. ان کان سواء مان آبهوا جو انداز و به لڳائي سگھان ٿو. اهڙي طرح منهنجو استعمال هرجڳههه تي ڪيو وڃي ٿو.

منوهُر : واهه دوست! سچ پچ تون ڏايو ڪارائتو آهيئن. مان پپا کي چوندس
ته مونکي گهر لاء به هُڪ ڪمپيوٽروني ڏئي.

نوان لفظ : واقفيت - سڃا ڻپ آٽپوري - آڌوري اِستعمال ڪرڻ - ڪم آڻڻ
سڪار ڪرڻ - مدد ڪرڻ آنداز و لڳائڻ - آنومان ڪڍڻ پڙ - ويچهو

آپياس

سوال ۱ : هيئين سوالن جا جواب لکو :-

(۱) ڪمپيوٽر جي ڪتنب جا بيا ڪھڙا یاتي آهن؟

(۲) ڪمپيوٽر جي ايجاد ڪنهن ڪئي؟

(۳) مائوس ئ ڪي بورڊ جو ڪھڙو ڪم آهي؟

(۴) سڀ پي-يو ۾ سڀ-دي ذريعي ڇا ڇا ڪري سگهجي ٿو؟

(۵) ڪمپيوٽر جا ڪم بيان ڪريو؟

سوال ۲ : هيئيان جملا ڪنهن، ڪنهنکي چيا آهن :-

(۱) ”تون ته ڏسٹ ۾ هڪ ٿو آچين! تنهنجا بيا ڀاتي ڪتي آهن.“

(۲) ”ها، هاڻي سمجھه ۾ آيو سڃا ڻپ لاء مهر باني.“

(۳) ”ها، اُن کان به نندو. هو تنهنجي هتن جي ترين ۾ به آچي ويندو.“

(۴) ”ڇا اها ڳالهه سچ آهي ته تنهنجي سڀ پي-يو ۾ سڀ-دي وجھن سان گانا ئ فلمون
وغيرهم ڏسي سگھون ٿا.“

سوال ۳ الف : هینین اصطلاحن جي معنیا لکي جملن ۾ ڪم آٿيو :-

(۱) انداز و لڳائڻ (۲) سهڪار ڪرڻ (۳) استعمال ڪرڻ

پ : هینین جملن ۾ بيهڪ جون نشانبون ڏيو :-

(۱) تون مون کي ڪيئن مدد ڪندين.

(۲) مار هي چا ٿي ويو.

(۳) واهم چا ته ڪرتب ڏيڪاريا آٿئين.

(۴) آڙي هي ڪنهنجا عجیب آواز آهن.

(۵) سوناري جواب ڏنو هيء سچو ماڻک آهي.

پ : هینین جملن مان صفتون چونديو :-

(۱) هن نندي دٻيءَ کي ماڻو س چئبو آهي.

(۲) هيءَ واقفيت اڻپوري آهي.

(۳) اُهو ڪمپيوٽر آڪار ۾ ڪافي وڏو هو.

(۴) توهان ! ن ۾ پاشا ۽ حسابن جون مز يدار رانديون ڪري سَھو ٿا.

(۵) سچ پچ تون ڪارائتو آهيں.

(۶) مون کي گهر لاءَ به هڪ ڪمپيوٽروڻي ڏي.

هدایت : ماستر شاگردن کي ڪمپيوٽر جي وڌيڪ ڄاڻ ڏيندو.

مشغولي : (۱) ماستر شاگردن کي ڪمپيوٽر مان فائدا لکي اچڻ لاءَ چوندو.

(۲) ماستر شاگردن کي نيت ذريعي ڪن به اُن پکين يا جانورن جي ڄاڻ ڪني ڪري لکي اچڻ لاءَ چوندو.

(۳) خالي چوکندي ۾ اَكر لکي لفظ پورا ڪريو :-

ڪ	ي	ر	
ن			
ڳ			
ل			

ل	ي	ر
	ي	
ر		

ر	ڇ	
		ڪ
ڻ		

ل	ر	
		ط
ر		

ٿوري وندر

۱. هيٺ خاکي ۽ مهاراشر راجيئه جي ڪجهه صلعن جا نالا ڏڻل آهن.
کي به پنج صلعا چوندي نالا لکو :-

ڦا	را		لا	کو	آ
ڦي	ء		تو	لها	ء
ري	گ	قنا	ر	پو	را
	ڙ	ڦي	ٻ	ر	و
		ڌا	ر	وا	تي
نا	ل	جا	ڪ	ش	نا
				ء	

۲. هيٺيان اڪر چوندي هيٺ مليل چاڻ موجب لفظ ڦاهيو ئهُ ان کانسواء ٻيا به لفظ
ڦاهيو :- مثال :- هڪ گل - ڪمل

- (۱) هڪ ميوو - (۲) سنگھڻ جو حواس - (۳) بدن جي مکيم پاڻيٺ -
(۴) روشنيءَ جو وسيلو - (۵) واهڻ جو هڪ گول حصو - (۶) نڪ جو هڪ زيوـر -

ڊ	ڄ	ء	ل	ڪ
ف	و	ي	آ	س
هـ	ڦ	د	ص	جـ
يـ	لـ	ڻـ	رـ	تـ
ٿـ	شـ	ڙـ	ٿـ	نـ

سچن رميش تيندو لکر

جنر جي تاريخ : ۲۴ اپريل، ۱۹۷۳

او.جي. آء
آڈ سينچوريون
۹۶

او.جي. آء
سينچوريون
۴۹

او.جي. آء
رنسون
۱۸,۴۲۶

آخرین ٹيست - مئچ : ۱۴ نومبر، ۲۰۱۳، ويست انڊييز سان
آخرین او.جي. آء
۱۸ مارچ، ۲۰۱۲، پاڪستان سان

پھريں ٹيست - مئچ : ۱۵ نومبر ۱۹۸۹، پاڪستان سان
پھريں او.جي. آء (ون دي انڌنڌنل) : ۱۸ دسمبر ۱۹۸۹، پاڪستان سان

سچن تيندو لکر کي مليو 'پارت رتن' جو خطاب
سپني کان ننديي عمر وار و پارت رتن خطاب پائيندڙ

تنيست
سينچوريون
۵۱

تنيست
رنسون
۱۵,۹۲۱

ورلد رڪارڊ

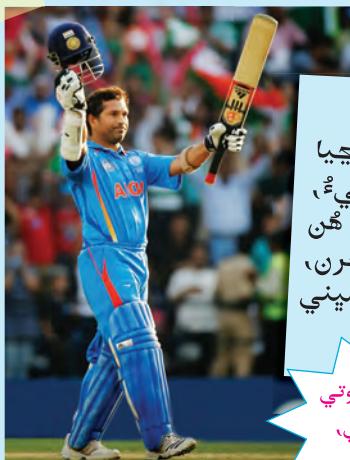
پڊويون

- ارجن اوارد
- راجيو گانديي کيل رتن
- پدم شري
- مهاراشتر پوشٹ
- پدم پوشٹ
- پيارت رتن

- پھريون رانديگر جنهن چوکرن جي او.جي. آء ۴۰ ديل
- سينچوروي ناهي
- سپني کان وڌيک ٹيست ۽ او.جي. آء، راند ڪرڻ
- وارو رانديگر
- انڌنڌنل ڪريكت ۾ سو سينچوريون ناهڻ وارو
- رڳو هڪڙو ڪريكت جو رانديگر
- ڪريكت ٹيست ۾ ۵۰ رنسون ناهڻ وارو
- رڳو هڪڙو رانديگر
- ڪريكت ٹيست ۾ ۱۵۰۰۰ رنسون ناهڻ وارو
- پھريون بئتس مئن
- ورلد رڪارڊ ۾ سپني کان وڌيک ورلد رڪارڊ ناهڻ وارو

ڪوٽ، پني جي ڪتيل ڦکرين، تصويرن، فوتوگرافس، مذڪوري عمدی نموني ڪيل جو ڙجڪ آهي، توهين ڪوبه هڪ وشيه ڪلي 'ڪوٽ' ناهي سگھو ٿا يا توهين الڳهه وشيه يا پنهنجا رايا يا خيال گڏ ڪري ڪوٽ ناهي سگھو ٿا.

منهنجو پیار و ڪريٽ رانديگر

دل ڇهندڙ موكلاٽي جي تقرير
سچن اُنهن سيني ماڻهن جا شکرانا مجيا
جن کيس، زندگي ۾ مدد ڪئي۔ - ماء - پيءُ،
ڪتب جي ڀاتين، متن ماڌت، دوستن، هن
جو گرو سڀاپيندڙ ڊاڪترن، مئنيجرن،
ترينگ ڏيندڙن، پرچار ڪندڙن ۽ اُنهن سيني
ماڻهن جن سندس پنپرائي ڪئي.

آسان کي توقي
فخر آهي،
سچن!

سچن پنهنجي گرو رماڪانت آچريڪر لاء
موكلاٽي جي تقرير ۾ چا چيو:-

تمام ٿدي نموني،
پوين ۲۹ سالن ۾ منهنجي گروء، موٺي
ڪڏهن ائين ڪونه چيو، ”تمام سٺي راند
ڪئي“، چو تم هن سوچيو، موٺي پاڻ تي
يقيقين ٿي ويندوء مان سخت محنت ڪرڻ چڏي
ڏيندنس. ممڪن آهي تم هائي منهنجي نصيوب
کلعي ۽ موٺي چوي ”سنو ڪيو! ويـل دن! چو جو
آئينده، هن کان پوء مان بيـون مئچون راند نه
ڪندس. ”گرو جي“ مان پنهنجي زندگي ۾
ڪريٽ لاء ساڪم پـيندـس ۽ ڪريٽ هميشه
منهنجي دل ۾ رهندـي. پـر، منهنجي جـيـون ۾
توهانـجـوـ تمام گـهـرـوـ ۽ گـهـٹـوـ يـوـگـدانـ آـهيـ. سـوـ مـانـ
توهانـجـوـ گـهـٹـوـ ڪـرـگـذـارـ آـهيـ.

جـهـنـ ۱۹۹۹ ۾ وـلـدـكـپـ مـئـچـونـ
هـليـ رـهـيـونـ هـيـونـ تـدـهـنـ سـچـنـ جـوـ پـتاـ،
پـروفـيـسـرـ رـمـيـشـ تـيـنـدـوـلـكـرـ پـڈـارـبـوـ.
سـچـنـ پـاـرـتـ ۾ ڳـوـ ٿـورـيـ وقتـ لـاءـ آـبـوـ جـلـديـ
وـاـپـسـ موـتـيـوـ. هـنـ ڪـيـنـياـ سـانـ ۽ـلـيـ مـئـچـ ۾ـ
سـينـچـورـيـ نـاهـيـ (۱۰۱ ٻـالـنـ ۾ـ ۱۴۰ ٻـالـنـ
نـاهـيـونـ). هـنـ اـهاـ سـينـچـورـيـ پـنهـنجـيـ پـتاـ
کـيـ سـمـرـ پـڻـ ڪـئـيـ.

سـچـنـ کـيـ پـسـنـدـ ڪـنـدـڙـ هـڪـ نـيـديـ عـمـرـواـرـيـ بـارـ سـچـنـ جـيـ زـندـگـيـ ۽ـ آـنـ جـيـ ڪـمـنـ جـوـ وـنـدـڙـ ڪـريـتـرـ جـيـ روـپـ
۾ـ ڪـوـلاـجـ، نـاهـيـ آـهيـ. توـهـيـنـ بـهـ پـنهـنجـيـ وـنـدـڙـ شـخـصـيـتـ جـوـ ڪـوـلاـجـ نـاهـيـ سـگـھـوـ ٿـاـ.

آپیاں

سوال ۱ : هینین جا هڪ جملي ۾ جواب لکو.

(۱) سچن جو جنم ڪڏهن ٿيو؟

(۲) سچن جو گرو ڪير هو؟

(۳) سچن ٿيست مئچ ۾ کُل گھڻيون سينچوريون ٺاهيوون؟

(۴) سچن انترنائشنل مئچ ۾ کُل گھڻيون سينچوريون ٺاهيوون؟

(۵) سچن کي ڪھڙي خطاب سان نوازيو وي؟

سوال ۲ : هينين جا ٿوري ۾ جواب لکو.

(۱) سچن ڪھڙا ورلد رڪارڊ ٺاهيا؟

(۲) سچن کي ڪھڙيون ڪھڙيون پدوايون ڏنيون ويئون آهن؟

(۳) سچن پنهنجي موڪلاڻي جي تقرير ۾ پنهنجي گروءَ لاءِ چا چيو؟

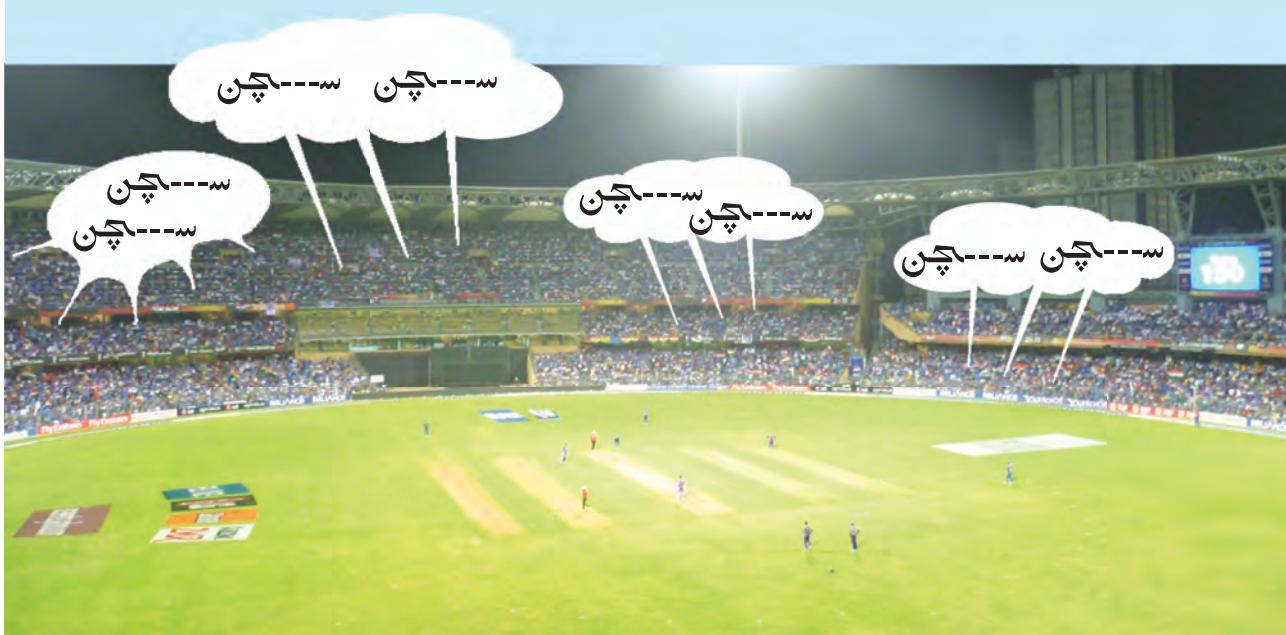
سوال ۳ : هينين لفظن مان اسم ذات ٺاهيو.

رانديگر نندو، آخرين

هدايت : ماستر شاگردن کي ڪركيٽ جي بین رانديگرن جي چاڻ ڏيندو.

مشغولي : ۱. ماستر شاگردن کي ڪركيٽ راند جي چاڻ لکي اچڻ لاءِ چوندو.

۲. ماستر شاگردن کي مشهور ۽ ڦندڙ ڏهن ڪركيٽن جا نالا لکي اچڻ لاءِ چوندو.

سبق ڏهون

پروليون

رنڌي جي پرسان ٿو گهاري،
ٿد ه سارو سال گداري،
ڏيمى ڏيمى راڳ به ڳائي،
مال ٿول جي عمر وڌائي.
 شهرن ه کي ماڻهو ناهن،
پاڻيءِ بن سڀ ساگر آهن،
رستن تي کا آچ وچ ناهي،
سرل پرولي آ، ڀنج چاهي.
پاڻ کري چڻ پندت آهي،
ٻوليون بولي، پر چڀ ناهي،
قيدر هي ٿو چورنه آهي،
ڳاڙهو سائو، مور نه آهي.
ڪارو ڪارو رنگ ائس،
توسان مون سان سنگ ائس،
ڪڏهن نندو آ ڪڏهن وڏو آ
بلکل گونگو، صفا جڏو آ.

ڪٿڻ (ا) ڪڻ (ا) ڪڻ (ا) ڪڻ (ا)

نوان لفظ : سرل - سولی سنگ - سات گهاري - رهي پنج - سل قول - شيء

آپیاس

سوال ۱ : هینین ۾ حال پریو :-

- (۱) ذیمی ذیمی به ڳائی.
- (۲) پاڻیء سڀ ساگر آهن.
- (۳) قید رهی ٿو نه آهي.
- (۴) ڪار و ڪار و اُقس.

سوال ۲ : هینین جا جوڙا ملایو :-

ث	ب	الف
(۱) نقشو	(۱) موئ نه آهي.	(۱) ٿڏ ۾ سارو
(۲) طوطو	(۲) ڪڏهن وڏو آ	(۲) رستن تي ڪا
(۳) پاچو	(۳) آچ وج ناهي	(۳) ڳاڙڙهو سائو
(۴) ریغريجيتر	(۴) سال گذاري	(۴) ڪڏهن نندو آ

هدایت : ماستر بارن کان پرولیبن جا جواب پُیچندو.

مشغولي : بار ٻيون پرولیبون گهران لکي ايندا.

ٿوري وندڙر

هینيان حال پر يو.

- (۱) لپي (هڪ جانور)
- (۲) ئو (هڪ رنگ)
- (۳) ئ (هڪ پکي)
- (۴) ت (ڏينهن جو صد)
- (۵) دو (قلسم)
- (۶) ڦ (ريستان جو پيڙو)
- (۷) چ (ٿواب)
- (۸) ه (وڻ جو قسم)

سَبَقُ يارهون

سوامي ليلا شاه

سوامي ليلا شاه جو نالو ڪنهن به سندڙي ۽ کان ڳجھو ڪونه آهي. هو گڻوان، گيانوان، ۽ دياوان هو. هن جو جنم سند جي هڪ نندڻي ڳوڻ محراب چاند ۾ ٿيو. سوامي ليلا شاه نندڻي هوندي کان ئي ويرا گه ۾ رهندو هو. هو ساري عمر برهماچاري ٿي رهيو. هن ديس توڙي پرديس جو گھڻو ئي سفر ڪيو. ڪرمڻ ۾ سندس اتل وشواس هو ۽ ايشور ۾ سچپي سک ۽ شردا هيis.

ليلا شاه بلڪل سادو ڪائيندو هو ۽ سادو پهريندو هو. عام طور ڪڻک يا ٻاجهري ۽ جي ماني ۽ سائي پاچي هن جو ڪاڏو هو. هن جي پوشاك هئي کادي ۽ جو ٻڳهو چولو. ليلا شاه وٽ ذات پات جو پيڏ بلڪل نه هو. هو نندڻي توڙي وڏي، هندو توڙي مسلمان کي هڪ جهڙو ڦائيندو هو. هن کي شيوا جو ڏاڍو شونق هوندو هو. هريجنن لاءِ ڏاڍو پيار هوس ۽ هن جي خوب شيوا ڪندو هو. ليلا شاه جو اهو وشواس هو ته خلق جي خدمت ئي ايشور جي ڀڳتي آهي.

ليلا شاه ڪيتراي پروپڪار جا ڪاريءه ڪيا. ڏيتي ليتي ۽ کي بند ڪرائڻ جي سخت ڪوشش ڪئي. غريب گهرن جي ڪنيائن کي شادي ڪرائڻ ۽ غريب شاگردن جي تعليم بليءه هو دل کولي پيسبي جي مدد ڪندو هو. هن ڪيترن ئي هند ناري شالائون ۽ إسڪول کولا يا. هو گهرجائن ۽ غريبن کي هرڪا مدد ڪندو هو. سوامي ليلا شاه انجمن گجرات جي پالنپور شهر ۾ تاریخ ۱۹۷۳ نومبر ۱۴ تي برههملين ٿيا. هن جي اوچتي موت جو بديءه، ماڻهن کي ڏاڍو دك ٿيو. هن جو مرت سرير آديپور ۾ آڻدو ويو جتي اُڻ ڳيليا ماڻهو سندس درشن لاءِ اچي حاضر ٿيا، آديپور آشم اندر ئي سندس سماڻي ٺاهي ويئي.

أَجْ آديپور جو آشرم ياترا جو هڪ مرڪز بُڻجي پيو آهي. ليلا شاهه جي سماڏي سان گڏ رام مندر پڻ نهرابو ويو آهي. جتي هر روز صبح ۽ شام جو ڪيترائي شرداو درشن ڪرڻ ايندا آهن. اُتي هر آرتوار تي ستسنگ ٿيندو آهي ۽ هر سال ليلا شاهه جي ورسي ڏاڍي ڏاڍم ڏوڻ سان ملهاي ويندي آهي. ان موقعي تي هزارين شرداو پارت جي ڪند ڪڙچ مان آچي اُتي گڏ ٿيندا آهن.

نوان لِفَظَ :	ڳجهو - لکل
پيد - فرق	شردا - وشواس
برهملين ٿيڻ - گذاري وڃڻ	خلق - ماڻهو
خدمت - شيوا	

آپياس

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب لکو :-

(۱) ليلا شاهه جو جنم ڪٿي ٿيو هو؟

(۲) ليلا شاهه ۾ ڪھڙا گڻ هئا؟

(۳) ليلا شاهه پروپڪار جا ڪھڙا ڪاريه ڪيا؟

(۴) آديپور جو آشرم ياترا جو مرڪز ڪيئن بُڻجي پيو؟

سوال ۲ : هيٺين ۾ خال ڀريو :-

(۱) سوامي ليلا شاهه نندي هوندي كان ئي ۾ رهندو هو.

(۲) هن کي بند ڪرائڻ جي سخت ڪوشش ڪئي.

(۳) ليلا شاهه جي سماڏي سان گڏ پڻ نهرابو ويو آهي.

(۴) اُتي هر آرتوار تي ٿيندو آهي.

سوال ۳ (الف) : هيٺين لفظن جا ساڳي معني وارا لفظ ڏيو :-

دياوان، سک، پيد، خوب، سخت، ديهانت

(ب) : هيٺين جا ضد لکو :-

عام، پيار، دکر، حاضر

هدایت : ماستر شاگردن کي سوامي ليلا شاهه جي ڪيل ساماજڪ ڪارپن جي چاڻ ڏيندو.

مشغولي : ماستر شاگردن کي 'سنڌ ڪنو ررام' بابت چاڻ حاصل ڪري لکي اچڻ لاء چوندو.

وياڪڻ

فعل

(خريٽ ڪرڻ جو ڪم)	۱) آسان رانديڪا خريٽ ڪريون ٿا.
(ڪائڻ جو ڪم)	۲) راج آنڊ ڪادو.
(وجيٽ ڇو ڪم)	۳) منهنجو دادا ممبئي وڃي رهيو آهي.
(لكڻ جو ڪم)	۴) موٽ خط لکيو.
(ڏيٽ ڇو ڪم)	۵) دادا موٽ ڪئميرا ڏني.
(ليٽ ڇو ڪم)	۶) مالهي وٺ هينان ليٽيو.
(پائڻ جو ڪم)	۷) مان نوان ڪپڙا پائيندس.

متين جملن ۾ خريٽ، ڪائڻ، وجيٽ، لكت، ڏيٽ، ليٽ، پائڻ، اهي سڀ لفظ 'ڪم' ڏيڪارپندڙ لفظ آهن. اهڙن لفظن کي 'فعل' 'چئبو آهي'. / اهي لفظ جنهن مان ڪرڻ، هئٽ يا سهٽ جي معنيا نکري اُنكوي 'فعل' 'چئبو آهي'. /

اهي لفظ جي، بڌائيں ٿا تم فاعل (ڪرتا) ڪھڙو ڪم ڪيو آهي، تن کي فعل يا ڪريا چئجي ٿو.

هيٺين جملن ۾ فعل چونڊيو :

- ۱) هن ديس توڙي پرديس جو گھڻو ئي سفر ڪيو.
- ۲) ليلا شاهه بلڪل سادو ڪائيندو هو.
- ۳) هريجنن جي خوب شيوا ڪندو هو.
- ۴) آديپور آشرم اندر سماڻي ٺاهي ويئي.
- ۵) آديپور جو آشرم ياترا جو هڪ مرڪز بُلچي پيو آهي.

آچو ته بادل ڙاهيون

بارو! آسمان ۾ توهان ڇا ڇا ڏسندا آهي؟ آسمان ۾ سنج، چند، نارا، اندلن
۽ بادل ڏسٹ ۾ ايندا آهن. توهان کي چاڻ آهي، بادل ڏرتیءَ تي برسات وَسائيندا
آهن ۽ آهي بادل ڪيئن ڦهندا آهن؟ آچو ته آسين پاڻ بادل ڙاهن سکون.
گھريل سامان : شيشي جي برنبي، ڪاري رنگ جو پنو، سيلو ٿيب، گرم پاڻي،
پلئستك جي ٿيلهي، برف جو ڦُڪر، ماچيس

طريقو :

- برنبي جي تري کان متى، آڏ تائيين ٻاهران سيلو ٿيب سان ڪارو پنو لڳايو.
- برنبيءَ کي ٿمتار گرم پاڻيءَ سان پرييو.

■ هڪ منٽ کان پوءِ برنيءَ جي تري کان انجھ مٿي تائين پاڻي رکي، باقي سمورو پاڻي هاري چڏيو.

■ ڪنهن وڏي جي مدد سان هڪ ماچيس جي تيلٽي ٻاري برنيءَ جي مُنهن وٽ ڪجهه وقت جهلي، تيلٽيءَ کي وسائي قتو ڪريو.

■ پالستڪ جي ٿيلهيءَ ۾ برف جا ڦڪرا وجهي، اها ٿيلهي برنيءَ جي مُنهن وٽ اهڙيءَ رٽت رکو، جئن ٻاهرین هوا آندر داخل نه ٿي سگهي.

■ بس ٿوري دير ۾ ئي توهان کي برنيءَ آندر بادل ڦهندو نظر ايندو.

نوان لفظ : تري - هيٺائيين، ٿمتار - آخر تائين سمورو - سارو، سيلوتيب - چڪت پتي

آپياں

سوال ۱ : هيٺائيين سوالن جا جواب لِکو :-

(۱) آسمان ۾ چا چا نظر ايندو آهي؟

(۲) برنيءَ کي چا سان ٿمتار پريو؟

(۳) پالستڪ جي ٿيلهيءَ ۾ چا وجها؟

هدایت : قدرت ۾ بادل ڪيئن ڦهندا آهن ۽ تجربي ذريعي بادل ڪيئن ڦهيو. اها سجي رٽت ماستر ٻارن کي سمجھائييندو.

مشغولي : ماستر ٻارن کي گروپن ۾ ورهائي اُنهن کي ميڻ بتي يا تيل بتي وغيره ڻاهڻ جا پروجيڪت سمجھائي عملی ڪم ڪرائيندو.

اچو ته سکون

■ ذفل مثالان موجب جُملا پورا کريو

عدد جمع	عدد واحد
چوکرا راند ڪن ٿا.	مثال :- ١) چوکرو راند ڪري ٿو.
وڻ تي طوطا وينا آهن.	٢) وڻ تي طوطو وينو آهي.
.....	٣) رينا ڪتاب پڙھيو
ٻليين ڪير پيئتو.	٤)
.....	٥) رِي مان اُن ملنددي آهي.
هرڻ گاههه کائين ٿا.	٦)
.....	٧) وڻ هوا کي شد ڪري ٿو.
پنکا هلن ٿا.	٨)
.....	٩) پکيءَ کي اُذامڻ لاءَ پر هوندا آهن
ٻار پکندك تي ويا.	١٠)
پوليڪ چور ن کي پڪڙيو.	١١)
.....	١٢) هوائي جهاز آسمان هر اُذامي ٿو.
.....	١٣) مڇيءَ پاڻيءَ هر تري ٿي.
هيرا چمڪندا آهن.	١٤)
.....	١٥) را ڦيءَ آنڊ کادو.
ميڪ ٿي ٿالهيوں رک	
.....	

پارت ۾ هوا خوريءَ لاءَ ڪيترائي رمئيک ۽ خوبصورت آستان آهن. انهن مان دارجلنگ پڻ دنيا ۾ هڪ هاڪار و پهاڙي آستان آهي. دارجلنگ ڪنچن جنگا جي برفاني چوٽين سان چانيل ۽ جابلو قطارن سان گهيريل آهي. هن جي من موهيندڙ سونهن ۽ سو پيا ڏسي، سيلا نيءَ هن کي ”سونهن جي رائي“ جي نالي سان سڏيندا آهن. سمند جي سنوت کان ۲۱۳۵ ميٽرن جي اوچائيءَ تي براجمان دارجلنگ ناري، چوڏاري وڻن ۽ چانهه جي کيتني سان چانيل هئط ڪري وڌيک دلکش بُلجي پيئي آهي. چانهه جي کيتني مان ايندڙ خوشبوءَ دل ۽ دماغ کي تازو توانو ڪري ٿي.

دارجلنگ وڃڻ لاءَ پھريائين ڪلكتي وجڻو پوندو آهي. ڪلكتي پهچڻ

کان پوءِ هاوڙا یا سیالدم استیشن تان بی گاڏي پکڙي "جلپائڪڙي" پهچي سگهجي ٿو. اُتان دارجلنگ وڃڻ لاءِ "مني ٿريں" یا ٿئڪسيءَ ۾ سفر ڪري سگهجي ٿو. چيڪڏهن دارجلنگ جي دلکش ۽ خوش نما نظارن جو سچو لطف وٺو هجي ته مني ٿريں ۾ ئي سفر ڪجي. فندا ٻار سيلانين کي ڏسي، کين حُب وچان هٿ لودي آجيان ڪندا آهن.

دارجلنگ ۾ مکيه بازار کان بن ڪلوميٽرن جي مفاصلی تي هڪ جانورن جي باع ۾ عجيب و غريب جابلو پسون ۽ رنگبرنگي پکي ڏسي، اوهان اچرج ۾ پئجي ويندا. اُن باع جي پر ۾ ئي پهاڙن تي چڙهائي ڪرڻ لاءِ سکيا ڏيڻ جو ڪيندر آهي. دارجلنگ ريلوي استیشن جي پرسان "ڌيرڌاما" نالي هڪ مندر آهي. هيءُ مندر نڀال جي پشوپتي ناث مندر جون سکون لاهي ٿو. دارجلنگ ۾ سڀ کان وڌيڪ وٺندڙ آهي ٿراليءَ جو سئر هن کي 'رجبيت وئلي روپ وي' ڪري چون ٿا. هيءُ ايشيا جو سڀ کان وڏو ٿراليءَ جو رستو آهي. بن لوهه جي تارن ۾ لتكيل ٿرا ليءَ ۾ چڙهي سجي ماٿريءَ جو سئر ڪري سگهجي ٿو. ٿرالي چانه جي باغن متن ۽ ڪنچن جنگا جي چايا هينان لنگهندڻي انوكو آند عطا ڪرائي ٿي.

"ٿائيگر هل" تي سچ اڀڻ جو من موھيندڙ نظار و ڏسي سگهجي ٿو. سچ اڀڻ وقت چؤڊاري سموري ڏرتني سو نهري چادر ۾ ڏكيل نظر ايندي آهي. شهر کان ست ڪلوميٽرپري 'ذوم' نالي آستان تي هڪ 'بودي مث' آهي. هتي بد ڀڳوان جون پندرهن مورتون ۽ ڪيترا بودي گرفت رکيل آهن.

دارجلنگ کان ۴۵ ڪلوميٽرن جي مفاصلی تي "ميرڪ" هل استیشن تي "سميدو" نالي هڪ وشال دنيد آهي. اُتي ٻيڙين ۾ چڙهي بازارين جي سئر جو مزو وٺي سگهجي ٿو. اُتان نڀال جي سرحد شروع ٿئي ٿي.

آستان - هندة	خوبصورت - سهٹو	رميڪ - سدر	نوان لِفِطَ :
خوشنما - وُندڙ	ڪيندر - مرڪز	دلڪش - موهيندڙ	
سيالاني - سئر ڪندڙ	اچرج - عجب	سرحد - سيما	

آپياس

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) دارجلنگ ڪھڙين جابلو قطارن سان گھيريل آهي؟
- (۲) سيالاني دارجلنگ کي ڪھڙي نالي سان سڏيندا آهن؟
- (۳) دارجلنگ، سمند جي سנות کان ڪيترو متيء آهي؟
- (۴) دارجلنگ ريلوي استيشن جي پرسان ڪھڙو مندر آهي؟
- (۵) 'رنجيٽ وئلي' جو سئر ڪيئن ڪبو آهي؟

سوال ۲ : ڏنگين مان مناسب لفظ چوندي خال پريو :-

- (۱) چانه جي کيتن مان ايندڙ خوشبوء دل ئ دماغ کي ڪري ٿي
(گدگد - تازو تواني - چست)

(۲) دارجلنگ هر وڃڻ لاء پهريائين وڃڻ پوندو آهي.

(دهلي-پتنا-ڪلڪتي)

- (۳) دارجلنگ ريلوي استيشن جي پرسان نالي هڪ مندر آهي.
(پشو پترينات - ڌيرڌاما - جلپائڻي)

- (۴) تي سچ اڀڻ جو من موهيندڙ نظارو ڏسي سگهجي ٿو.
(تائيگر ۾ - سلدوهه - ڪنچن جنگا)

سوال ۳ : هيٺين لفظن جا ضد لکو :-

خوشبوء، غريب، پرسان، شروع، وشال

- مشغولي ۱ : ماستر شاگردن کي مئتيaran ئ مهابليشور بابت ڄاڻ حاصل ڪري لکي اچڻ لاء چوندو.
- ۲ : ماستر شاگردن کي هواخوري ئ لاء ٻين پهاڙي آستان جا نالا لکي اچڻ لاء چوندو.

سَبَقُ چوڏهون

صَحِيحٌ چوڙنـد

ڪردار: ۱) ڪتب جا ٿي پاتي ڪملا (ماءُ)، پرسام (پيءُ ۽ راڏا (ڌيءُ)، ۲) ٿي بزرگ درشيم پهريون

وقت: صبح جو ۰۰ بجي

هڪ ڳوٽ جو نظارو

(پردو گلڻ و وقت هڪ ڳوٽ جو نظارو آپي رهيو آهي. هڪ گهرجي آٿئڻ ۾ هڪ چوڪري راند ڪري رهيو آهي. آندران ماءُ جي سڏ جو آواز آچي ٿو.)
ڪملا: راڏا! راڏا! ڪيڏا انهن پيئي گھميں. جلدی اچ. إسکول جو وقت ٿي رهيو آهي.

راڏا: آمان، اچان ٿي.

(راڏا گهراندراچي ٿي ۽ إسکول وڃڻ لاءُ تياري ۽ لڳي وڃي ٿي، دروازي تي نڪ نڪ ٿئي ٿي. راڏا دڪندي دڪندي وڃي دروازو ڪولي ٿي)
راڏا: آمان! جلدی اچ، مهمان آيا آهن.

(ماءُ دروازي وٽ آپي ڏسي ٿي ته ٿي بزرگ بيٺا آهن. اُنهن جي چهري تي

عجيب چمڪ هئي، أكين ۾ تيج هو)
ڪملا: آچو، آچو پلي ڪري آيا.

هڪ بزرگ: آسيين آندرنه ايندا سين. گهر جي وڏي کي سڏ ڪريو.

ڪملا: هي ته ڪم تي ويا آهن. شام جي وقت موئندما.

ٻيو بزرگ : نيك آهي، آسان سامهون بڙ جي وٺ هينان وجي ويھون ٿا. شام تائين هن جو انتظار ڪنداسين.

(ڪملاٽ پرس ظاهر ڪندي اندر هلي وجي ٿي)

ٻيون درشيه

وقت : شام جا ۽ بجا

(گهر جو وڏو پرسرام پنهنجي گهر واپس آچي ٿو. ڪملاٽ کيس صبح واري سربستي ڳالهه ٻڌائي ٿي. پرسرام، ڪملاٽ کيں سڏ ڪرڻ لاءِ چوي ٿو. ڪملاٽ بڙ جي وٺ تائين وڃي کين گهر ۾ آچڻ جي دعوت ڏئي ٿي.)

تیون بزرگ : آسان ٿيئي گڏجي ته هرگز اچي نه سگهنداسين. هي پھريون بزرگ 'ملکيت' آهي، ٻيو بزرگ 'ڪاميابي' آهي ۽ مان 'پيار' آهييان. توهان گهر جي وڏي کان پچو ته توهان آسان ٿنهي مان ڪنهن کي چونڊيو ٿا.

(ڪملاٽ اندر آچي گھوت کي سڄي ڳالهه ٻڌائي ٿي)

پرسرام : آڙي واه! مان ته چاهيندس آسانجي گهر ۾ ڪاميابي آچي. ڪاميابي ۽ سان آسان سڀني جو هر طرف ناموس وڌندو. تڪڙو وچ ۽ ڪاميابي واري بزرگ کي گھروڻي آچ.

ڪملا : توهين چا پيا چئو؟ آچ جي زمانيءِ پيسو ئي سڀ ڪجهه آهي. مان ته ملکيت واري بزرگ کي گهر وٺي ٿي آچان. آسان جي گهر

۾ هڪ دفعو ملڪيت آچي ويندي تم هن نندڙي گهرکي پچائي بنگلو ڦهرائيendasin. زيور ڦهرائيendasin. نوان نوان سامان خريد ڪنداسين.

پرسرام: ئيك آهي، ملڪيت واري بزرگ کي ئي وئي اچ.

راڏا: نه بابا نه، ڪاميابي ۽ ملڪيت کان وڌيک اهميت وارو آهي پيار. انكري مان تم پيار واري بزرگ کي وئي ٿي اچان.

پرسرام: ڪملا، آسان جي راڏا سچ چئي رهي آهي. پيار ۾ ئي وڌي شكتي آهي. آسان جي گهر ۾ پيار ايندو تم سهڪار ايندو ۽ آن سان خوشحالي پط ايندي.

ڪملا: مان توهانجي ڳاله سان سهمت آهييان. آسانجو فرض آهي تم قدرت ۾ سڀني پراطيين سان پيار پريو ورتاءُ ڪريون. پسن ۽ پكين تي ديا ڪريون. تڏهن ئي آسانجو جيون سقل ٿيندو. راڏا جو راي بلڪل ئيك آهي. توهان پيار واري بزرگ کي گھروئي اچو.

(پرسرام بڙ جي وٺ هيٺان ويٺل بزرگن ڏانهن وجيءِ ٿو)

پرسرام: مون ۽ منهنجي گهر جي ٻاتين اهو فيصلو ڪيو آهي تم پيار واري بزرگ کي گهر ۾ گھرائط گھرجي. انكري مان پيار واري بزرگ کي وٺ آيو آهييان.

(اھو بڈي پياروارو بزرگ پرسرام سان گڏ هلن لاءٰ تيار ٿئي ٿو. پيارواري بزرگ جي هلن تي ملڪيت وارو بزرگ ۽ ڪاميابي وارو بزرگ پط پنيان هلن ٿا. اھو ڏسي پرسرام حيرت ۾ پئجي وجي ٿو.)

ڦيون بزرگ : توهان عجب نه کائو جتي به مان ويندو آهييان. منهنجا هي ساٿي پنيان ضرور ايندا آهن.

ناموس وڌڻ - ساراه ٿيڻ، نامياب و ٿيڻ	دعوت ڏيڻ - نيند ڏيڻ
حيرت ۾ پئجي وجڻ - عجب ۾ پوڻ	سهمت ٿيڻ - شامل راءٰ ٿيڻ

آپياں

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) راڏا، درازو کولڻ تي چا ڏنو؟
- (۲) پرسرام ڪھڙي بزرگ کي گھروني اچڻ جي اچا ڏيڪاري؟
- (۳) ڪملا ملڪيت واري بزرگ کي وٺي اچڻ چو ٿي چاهيو؟
- (۴) گھر ۾ پيار اچڻ سان چا ٿيندو؟
- (۵) آسانکي سڀني سان ڪھڙو ورتاءٰ ڪرڻ گھرجي؟

سوال ۲ : هيٺيان جملا ڪنهن، ڪنهنكى چيا آهن :-

- (۱) ”آسيين اندر نه ايندا سين.“
- (۲) ”آچ جي زماني ۾ پيسو ئي سڀ ڪجهه آهي.“
- (۳) ”مان توهانجي ڳاله سان سهمت آهييان.“

سوال ۳ الف : هيٺين اصطلاحن جي معني لکي جملن ۾ ڪم آڻيو :-

- (۱) دعوت ڏيڻ (۲) ناموس وڌڻ (۳) سهمت ٿيڻ (۴) حيرت ۾ پئجي وجڻ

ب : هينين لفظن جا صد لکو :-

ڪاميابي، پيار، اندر، تڪڙو، خريدي، سچ

ٻ : هينين لفظن جا سائي معني وارا لفظ لکو :-

اڱڻ، سريستي، تپرس، دعوت، شكتي، پسون

ت : هينين جملن مان اسم، صفت، ضميره فعل چونديو :-

١) مان پاڻ پُوساول ويـس.

٢) موـن وـت به سـوـ رـپـيا آـهـن.

٣) گـوبـندـ خطـ لـکـيـ ٿـوـ.

٤) سـيـتاـ سـنـيـ چـوـکـريـ آـهـيـ.

٥) آـنـبـ منـوـ قـلـ آـهـيـ.

٦) گـنـگـاـ نـدـيـ، هـرـدوـارـ آـهـيـ.

ماـثـ هـ پـڙـهـوـ

ڀارت ديش هر سال چوڏھين نومبر 'بارن جو ڏينهن' ڪري ملهايو ويندو آهي. ڀارت جي پھرئين پردا ان منtri پندت جواهـرـلـالـ نـھـروـ جـوـ جـنمـ ١٤ـ نـومـبرـ ١٨٨٩ـ عـ تـيـ ٿـيـوـ هوـ نـھـروـ بـارـنـ کـيـ ۽ـ بـارـ نـھـروـ کـيـ بـيـحدـ پـيـارـ ڪـنـداـ هـئـاـ. پـيـارـ ۽ـ دـبـ سـانـ بـارـ نـھـروـ کـيـ "چـاـچـاـ نـھـروـ" ڪـريـ مـخـاطـبـ ڪـنـداـ هـئـاـ ۽ـ مـلـٹـ وقتـ کـيـسـ گـلـابـ جـاـ گـلـ پـيـتـ ڪـنـداـ هـئـاـ. پـنـدـتـجـيـ پـنـھـنجـيـ ۽ـ شـيرـ وـانـيـ تـيـ گـلـابـ جـوـ گـلـ ئـيـ لـڳـائـينـدوـ هوـ. نـھـروـ جـيـ اـڪـثـرـ چـونـدوـ هوـ " تمـ بـارـئـيـ مـلـکـ جـيـ اـصـلوـکـيـ مـلـکـيـتـ آـهـنـ، اـهـيـ ئـيـ آـئـينـدـهـ جـاـ آـبـاـ آـهـنـ. اـنـھـنـ مـانـ ئـيـ کـيـ اـڳـنـتـيـ هـليـ وـطنـ جـوـنـ وـاـڳـونـ سـنـيـاـلـيـنـداـ". اـهـوـ ئـيـ سـبـبـ آـهـيـ تمـ ١٤ـ نـومـبرـ 'بالـ دـوـسـ' تـيـ هـرـ سـالـ بـارـنـ جـاـ ۽ـ بـارـنـ لـلـاـ ١ـ لـڳـ ١ـ لـڳـ وـنـدـرـ ۽ـ سـكـيـاـ جـاـ پـرـ وـگـرامـ ڪـيـاـ وـينـداـ آـهـنـ.

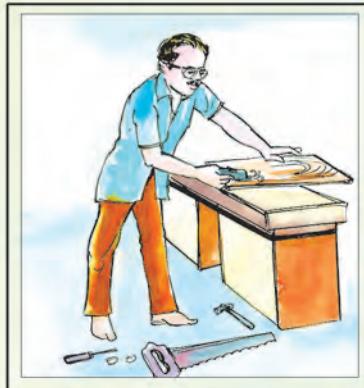
آسان جا مددگار

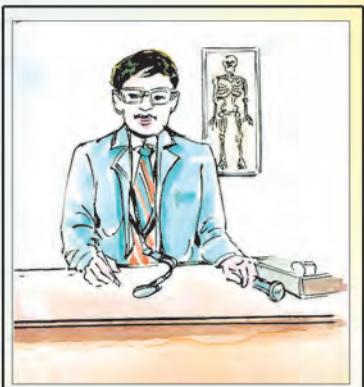
موچی

درزی

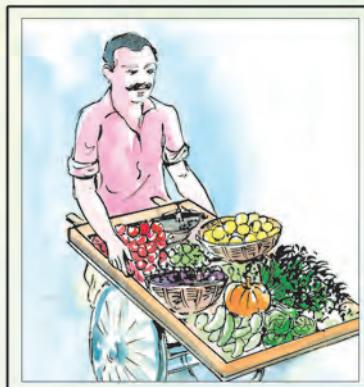
وایدو

داکٹر

پائلٹ

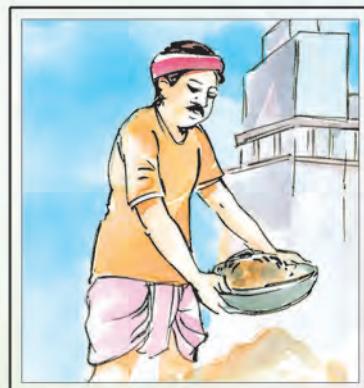
پاچین وارو

ڈوبی

نرس

مزور

ٿوري وذر

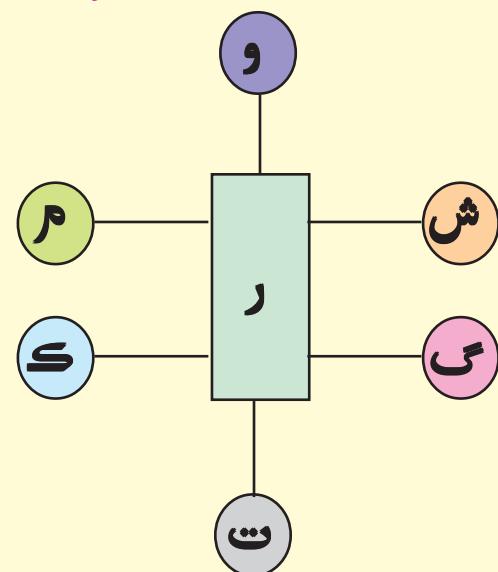
۱. ڇا توهان کي چاڻ آهي؟

- (۱) رَج کي ۴۲ ڏند ٿيندا آهن.
 - (۲) پِليءَ کي هرڪ ڪن ۴۲ ۴۲ مُشكون هونديون آهن.
 - (۳) پِليءَ جي حيا تيءَ جو مُنو حصو سمهٽ ۾ ويندو آهي.
 - (۴) گانءَ ڏاڪڻ چڙهي سگهندوي آهي پَلهي نه سگهندوي آهي.
 - (۵) کيرڏارائيندڙ جانورن مان فقط هاشِئ ڦپ نه ڏيئي سگهندوي آهي.
 - (۶) ڏيڏر چمڙيءَ رستي پاڻي چهندو آهي.
 - (۷) سرير جو ننديءَ ۾ نندو هڏو ڪن ۾ ٿيندو آهي.
 - (۸) نيرين اكين واريون اچيون ٻليون بوڙيون ٿينديون آهن.
 - (۹) انساني سرير ۾ ۲۰ ۶ ۲۰ هڏا هوندا آهن.
 - (۱۰) انساني مغز ۾ ۸۰ سيڪڙو پاڻي هوندو آهي.
۲. وچون اک ضرور ڪم آڳي نوان لفظ تيار کيا ويا آهن.

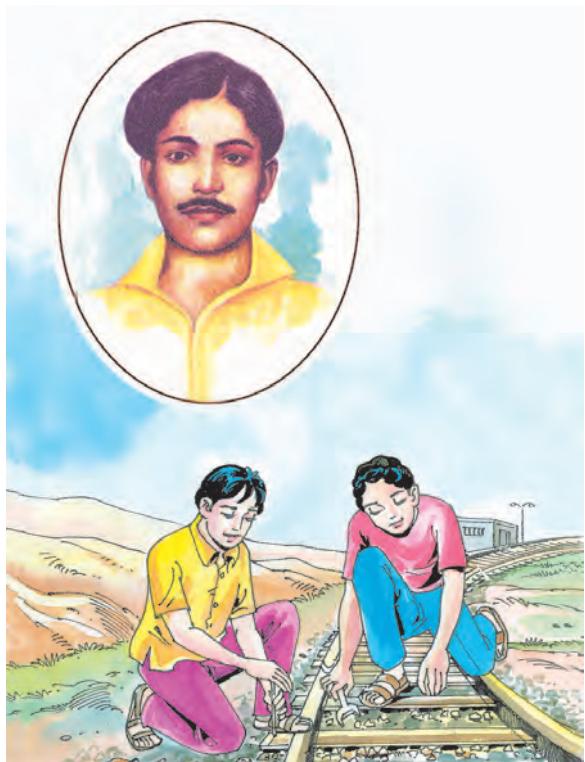
مثال :-

۱) شرم	۲) گرم	۳) ورت	۴) شرت
۵) تور	۶) ڪرم	۷) رت	۸) ڪمرو
۹) موڙت	۱۰) روڪ	۱۱) مرڪ	۱۲) موڙ

آهڙي نموني ٻيا به لفظ ناهٽ جي ڪوشش ڪريو.

شَهِيدُ هِيمُو كَالاٌطِي

”آزادیءَ جي دیوانن کي دَبائِط لاءَ آج
راتِ روہنگیءَ کان ڪوئيتا وجھ واري باروُ د ۽
ھتیارن سان پَریل مِلیتريءَ جي گاڏي هتان
لنگھٽي آهي.“ هڪ جوان چيو ”اسان کي
ڪُجھِه ڪرڻ تپي ... ٻئي جوان آکيو.
”گاڏيءَ کي ڪنهن به حالت ۾ ڪوئيتا پهچن
کان روڪٹو پوندو.“ پھرئين جوان وراڻيو
”اسان اها گاڏي ڪيرائي پنهنجن ساتين

کي بچائيندا سين ۽ دُشمَنَ کي سَبْقُ سِيكار ينداسين“ ٻئي چڻي چيو ”اُن ڪمَ
کي انجام مان ڏيندُس.“ ۱۹ ورهين جي نوجوان اُٿي بيهي چيو.

آزاديءَ جو اهو دیوانو هو هِيمُو كَالاٌطِي. هُن جو جنم ۲۳ مارچ ۱۹۲۳ ع تي
سَکر ۾ ٿيو هو. سندس ماٽا جو نالو چيني ٻائي ۽ پتا جو نالو پيسومُل هو.
هِيمُو نندپٽ کان ئي سچار بـي دـپـو ۽ بـهـادـرـهـو. نـنـديـءـيـهـيـعـمـرـ ۾ـئـيـ هـوـ آـزاـديـءـ
جي ھـلـچـلـ ۾ـ ٿـپـيـ پـيوـ.

هـوـ رـقاـ مـؤـجـبـ ٻـنـ سـاـقـيـنـ سـاـنـ رـاـتـ جـيـ اوـتـدـهـ ۾ـ رـيلـ جـيـ پـتـنـ وـتـ پـهـچـپـيـ
فـيشـ پـلـبـيـتوـنـ کـوـلـڪـ لـڳـوـ. بـدـقـسـمـتـيـءـ سـاـنـ گـشـتـ ڪـنـدـڙـ سـپـاهـيـ آـ چـيـ اـ ٿـيـ پـهـنـناـ. هـيمـوـءـهـ
جاـ سـاـقـيـ تـهـ کـيـنـ هـتـ نـهـ آـيـاـ، پـرـ هـوـ هـيمـوـءـ کـيـ پـڪـڙـيـ ٿـاـ ڦـيـ تـيـ وـ ڦـيـ وـ يـاـ.

”چا تون سَچْ پِچْ پلیتون کولي رَهيو هئین؟“ اِنسپیکتر هن کان پُچيو.
”ها اِنسپیکتر صاحب، هاڻي ظلمي راڄ ختم کِرڻ جو ٻيو ڪوبه طریقو ڪونه
بَچيو آهي.“

”توسان بِيا بَه كِيرهئا؟ تون هُنِّي جا نالا بُذَايىندىن ته أَسِين توكي آزاد كري
چۈپىنداسىن.“

”ها، موْن سان به ساتِي هَئا. هَنَّ جا نالا آهن پَكَّرْزِ هَتْوَرْزِ! اِنسِپِيكِتِر، رُبَّوْ مُنْهَنْجِيَ آزادِيَ جو سُوالُ ناهي. سُوالُ پارَت ماتا جي آزادِيَ جو آهي. اِن ڪري توھين به موْن سان چئو: اِنقِلَاب زندَه آباد! پارَت ماتا جي بَجَئِم!!“

”وَنِي وَجْوِهْتَانِ هِنْ نَادَانْ چُوكَرِي كِي ئَكْهَرْتِي بِهِ نَمُونِي سَكَبِي
كَرَايُوسْ.“

جیل ۾ هیموء کی انيک تکلیفون ڏنیون وييون. پر هو پنهنجي ڳالهه تي
قايم رهيو. آخر فوجي عدالت پھرين کيس عمر قيد جي سزا ڏني، پوء وري فيصلو
قيري کيس ڦاسي ڏيئط جو حڪم ڏنو. هیموء کي خوشی هئي تم هو ملک جي آزاديء
لاءِ اها قرباني ڏيئي رهيو هو. ان سبب ئي جيل ۾ سندس وزن ڏهه پائوند وڌي ويو
هو!

قاسيءَ كان آڳُ جَڏِهن سَندس ماتا، پنا ئِ بيا عزيزِ هَن سان گَڏِجَط آيا، نڏهن
ماتا جي آکين هَر آٻُ ڏسي هيموءَ كيس چيو، ”آمَّٿِ تون چو پيئي روئين؟ تون ئِي
ته چوندي آهين ته آتما امْرُ آهي، سَيرُناسونُت آهي. آمَّٿِ پارت ماتا كي آزادُ ڏسَطَ
لَاءِ مان وَري جَنمُ وَندُس.“

آزادیء جی هن پروانی کلندی سُوریء جو سُد قبُولیو. کیس ۱ جنوری ۹۴۳ ع تی ڦاسی ڏني ويئي. ان ڪري هر سال هند توڙي سِند ۲ جنوری شهیدي ڏينهن ڪري ملهايو ويندو آهي.

نوان لفظاً :

انقلاب - کرانتي	عَزِيزٌ - مَائِتُ	وَرَهِيْم - سَالُ
آب - پاٹي	نادان - نَاسَمَجْهُ	سُورِي - قَاسِي
	سَچِيَ كَرائِط - سَچِيَ قُبُولٍ كَرائِطُ	سَبَقُ سِيكارِط - سَزا ڏيڻ
	گَشْتُ كَنْدَر - گَهْمَنْدَر	زندَه آباد - أَمْرَهِي
	پِروانو - پَتَنَّو، دِيوانو	أَكِينٌ ۽ آَبَ آَچَنْ - أَكِين مَانَ ڳُوَزَهَا وَهَنْ، روَئِنْ

آپیاں

سوال ۱ : هیندين سوالن جا جواب هک جملی ۾ لکو :-

(۱) هيمو کالائي جو جنم ڪڏهن ئے ڪتي ٿيو؟

(۲) هيمو ۽ نندپن کان ڪھڙا ٿي گئ هئا؟

(۳) هيمو انسپيڪتر کي پنهنجي بن ساقين جا ڪھڙا نالا ٻڌايا؟

(۴) هند توڙي سند ۽ شهيدي ڏينهن ڪڏهن ملهايو ويندو آهي؟

سوال ۲ : هيندين جا ٿوري ۽ جواب لکو :-

(۱) نوجوان ڪھڙي بُري خبر ٻڌائي؟

(۲) هيمو ئے سندس ساقين ڪھڙي رقا ٺاهي؟

(۳) هيمو کي ڦاسي جي سزا چو ڏني ويئي؟

سوال ۳ : هينيان جملا ڪنهن، ڪنهنكى چيا آهن :-

(۱) "ڪاڏي" کي ڪنهن به حالت ۽ ڪويتا پهچڻ کان روڪڻو پوندو."

(۲) "ڇا تون سچ پئچ پليتون کولي رهيو هئين."

(۳) "انقلاب، زندَه آباد! پارت ماتا جي جئ!"

(۴) "پارت ماتا کي آزاد ڏسط لاء مان وري جنم وندس."

سوال ۱۰ الف : هینین لفظن جي جنس سچاڻو :-

جوان، دیوانو، ماتا، پتا.

ب : هینین لفظن جا ضد لکو :-

آزادی، بهادر، اوئدھر، نندی، پریل، جلدی

ث : هینین اصطلاحن جي معنیا لکي جملن ۾ کم آظيو :-

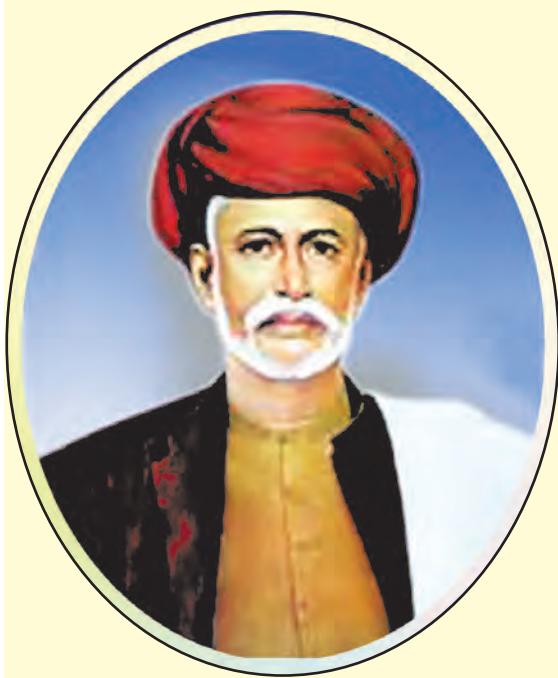
۱) سبق سیکارڻ ۲) سچی ڪرائڻ

۳) اکین ۾ آب اچڻ ۴) گشت ڪندڙ

مشغولي : ماستر شاگردن کي اهڙن بین آزادیءَ جي دیوانن جي ڄاڻ ڪني ڪرڻ لاءَ چوندو.

ماٺ ۾ پڙھو

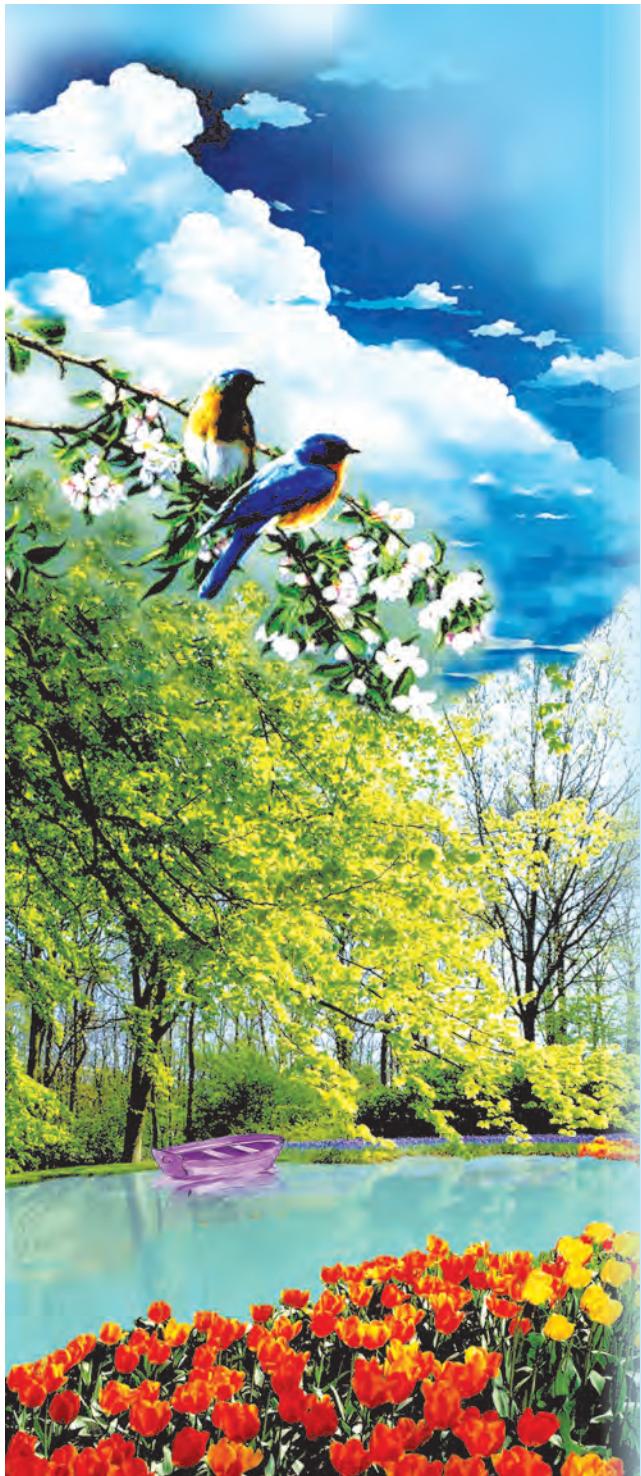

مهاتما جیوتیباقلی جو جنم ۱۱ اپریل سنہ ۱۸۲۷ع تي پٽي ۾ ٿيو هو. سندس پتا جو نالو گووندراءُءَ ماتا جو نالو وملابائي هو. هڪ سال جي عمر ۾ ئي ڦلي جي ماتا جو ديهانت ٿيو. پڙھڻ جو چاهه هئڻ سبب پيءَ کيس اسکول موکليو هئو پر ورن ٻيڊ سبب کيس واپس گھرائڻ لاءَ مجبور ٿيڻو پيو. جیوتیبا پنهنجي پتا سان گڏ مالهيءَ جو ڪم ڪرڻ لڳوءَ ڪم کان پوءِ پاڙي وارن سان دنيا پر جون ڳالهيوں ڪندو هئوءَ ڪتاب به پڙھندو هئو. سنہ ۱۸۴۰ع ۾ تيرهن سالن جي عمر ۾ هن جي شادي نون سالن جي نينگري ساووري ٻائيءَ سان ٿي. جیوتیبا جو نالو اسڪاٿش اسکول

۾ لکايو ويyo. جتي هن ٿامسن جا ڪتاب "رأيتس آف مين" ۽ "دي از آف ريجن" پڙھيا. انهن ڪتابن جو مٿس گھرو اثر ٿيو. هڪ همکلاس برهمڻ دوست جي شاديءَ تي وڃڻ سبب سندس اپمان ٿيو. هن غلط رواجن جو بهشكار ڪرڻ جو فيصلو ڪيو. ۲۸ نومبر سنہ ۱۸۹۰ع مهاتما جیوتیبا ڦلي سرڳواس ٿيو.

سبَقُ سورهون

سَعْيٌ

سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي چَزْهُمْ تون بَار !
بَهْجِي وِينْدِين هَرَدَمْ بَار .

سَعْيٌ تِي صَاحِب آهِي رَاضِي ،
كِيدِج نِه كَنْهَن بَئِي جِي مُوقَاجِي ،
كَنْدَو كَرْپَا توْتِي كَرْتَار ،
سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي چَزْهُمْ تون بَار !

سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي لُذِي لُذِي ٿِي ،
كِين ڪَذَهَن پِرْبُذِي بُذِي ٿِي ،
ٿِينَدُءَ رَا كُو رَبُ ستَار ،
سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي چَزْهُمْ تون بَار !

كُوْزِ جِي دُكَ آهِي كُدَّ تَائِين ،
سَعْيٌ كِي سَوَّيْ مَلِي ٿِي سَدَائِين ،
كُوْزِ جِي ٿَئِي كَهْرِي درَكار ؟
سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي چَزْهُمْ تون بَار !

كُوْزِ كَان هَرَدَم كَرِكَنَارَو ،
سَعْيٌ جِو "آشَا" وَنَجِ سَهَارَو ،
سَائِين هَرَدَم لَهَنَدُءَ سَار ،
سَعْيٌ جِي بِيَرْزِي چَزْهُمْ تون بَار !

موٽاجي - محتاجي	سوٽي - ڪاميابي	راصي - خوش	نوان لفظ :
ڪنارو - پاسو	ڪرتار - ڀڳوان	درڪار - ضرورت	
	سار - سنپال	راکو - رکپال	

آپیاں

سوال ۱ : هینین سوال جا جواب لکو :-

- (۱) بار کي ڪھڙيءِ بيتريءِ ۾ چڙھن لاءِ چيو ويو آهي؟
- (۲) سچ تي ڪير راضي ٿئي ٿو؟
- (۳) سوٽي سدائين ڪنهن کي ملي ٿي؟
- (۴) آسانکي ڪنهن کان ڪنارو ڪرڻ گهرجي؟

سوال ۲ : هینین بيت جي ستون جا جوڙا ملایو :-

الف

- (۱) ڪندو ڪرپا
- (۲) سچ جي بيتري
- (۳) ڪوڙ جي ٿئي
- (۴) سائين هردم

ب

- (۱) ڪھڙي درڪار
- (۲) توٽي ڪرتار
- (۳) لهندو سار
- (۴) لڏي لڏي ٿي

سوال ۳ : هینين جملن ۾ ڏنل غلط لفظن کي ٺيڪ ڪري لکو :-

- (۱) سچ جي بيتري چڙھن تون يار
- (۲) سچ تي مالڪ آهي راضي.
- (۳) سچ جي بيتري ٿئي ٿئي ٿي.
- (۴) سچ کي جيئت ملي ٿي سدائين.

سوال ۴ : سائي ٻڌار وارن لفظن جا جوڙا ملایو :-

بار ڪنارو، ٻڏي، سهارو، سار، لڏي.

سوال ۵ : پهچائڻ لفظ 'پهچڻ' مان نهيو آهي. هینين لفظن مان سائي نموني وارا لفظ ناهيو :-

ڪرڻ، دُڪڻ، هلڻ، بُڏڻ، چوڻ.

هدایت : ماستر شاگردن کي هيء بيت سُر تال ۾ ڳائي پڏائيندو.

مشغولي : ماستر شاگردن کي "سچ ته بيٺو نئچ" وشيه تي هڪ آڪائي لکي اچڻ لاءِ چوندو.

وياڪڻ

زمان ئه زمان جا قسم

- (١) سنيتا ڪتاب پڙهي ٿي.
- (٢) سنيتا ڪتاب پڙھيو.
- (٣) سنيتا ڪتاب پڙھندي.

پھرپن ج ملي ۾ فعل 'پڙهي ٿي' ڏيکاري ٿو ته ڪتاب پڙھڻ جو ڪم هلنڌڙ وقت ۾ ٿئي ٿو.
ٻئين ج ملي ۾ فعل 'پڙھيو' ڏيکاري ٿو ته ڪتاب پڙھڻ جو ڪم گذريل وقت ۾ ٿيو.
ٿئين ج ملي ۾ فعل 'پڙھندي' ڏيکاري ٿو ته ڪتاب پڙھڻ جو ڪم ايندڙ وقت ۾ ٿيندو.
فعل جي جدا جدا صورتن مان آسان فعل جي ڪم جو وقت سمجھي سگھون ٿا.
هلنڌڙ وقت کي زمان حال چئبو آهي.
گذريل وقت کي زمان ماضي چئبو آهي.
ايندڙ وقت کي زمان مستقبل چئبو آهي.

مثال :-

(زمان حال)	لڳڻ ڪريت راند ڪري ٿو.
(زمان ماضي)	لڳڻ ڪريت راند ڪئي.
(زمان مستقبل)	لڳڻ ڪريت راند ڪندو.
(زمان حال)	دادا آڪائي ٻڌائي ٿو.
(زمان ماضي)	دادا آڪائي ٻڌائي.
(زمان مستقبل)	دادا آڪائي ٻڌائييندو.

■ هيٺين جملن جا زمان ٻڌايو :-

- (١) اڄ برسات پوندي.
- (٢) سڀت ڏايو خوش آهي.
- (٣) رينو ٿرين ۾ ويني آهي.
- (٤) آسان سڀائي پوني وينداسيں.
- (٥) راجيش گھڻ ويyo.

دادا مونکي ته ڏاڍو مزو ٿو آچي

گاڏي تيز رفتار سان هلي رهي هئي، چئنراءِ پنهنجي پُت جڳديش سان ممبئيءَ کان پُطي وڃيو هو. پيءُ ۽ پُت ڏاڍو خوش نظر اچي رهيا هئا. جڳديش دري ۽ پرسان وينو هو. باهريان نظارا هُ ڏاڍي چاهه ۽ چوج سان ڏسي رهيو هو. اڏامندڙ پكين کي ڏسي جڳديش ٿپا ڏيئي چئي رهيو هو، "دادا، هي ڏسو، پکي آسمان ۾ اڏامي رهيا آهن، مونکي ته ڏاڍو مزو ٿو آچي." چئنراءِ ورائيو، "ها پُت، تمام سٺو نظارو آهي." سامهون واري سڀت تي وينل هڪ ماڻهو عجب کائي رهيو هو. جڳديش هڪ دفعو وري رڙ ڪري چيو "دادا ... دادا، هي ڏسو، سڀ ماڻهو وڌ ٿٻڻ ۽ جڳهيون پنيان وڃي رهيون آهن." چئنراءِ چيو، "ها پُت، آسانجي گاڏي تيز رفتار سان هلي رهي آهي، انكري ائين لڳي رهيو آهي."

چئنراءِ پنهنجي پُت جي هر سوال جو جواب ڏاڍي پيارءِ خوشيءَ سان ڏيئي رهيو هو. اوچتو جڳديش وڌي واکي چيو، "دادا، آسمان ۾ هي کارا کارا بادل ڏسو، لڳي ٿو اڄ برسات پوندي." چئنراءِ ڪندڙ ڏوڻي ها ڪئي. جڳديش

نظارا ڏسط ۾وري مشغول ٿي ويو. مَر چئنراء جون نظرؤن ته جَدِيش تي ئي هُيون. سامهون ويٺل ماڻهو سوچي رهيو هو ته هي بئي چٹا ايترو خوش چو ٿا لڳن؟ پُت لڳي ته چڱي عمر جو ٿو پرسندس حركتون ٻاراڻيون چو آهن؟ هُن چئنراء کان سندس پُت جي عمر پُكَي.

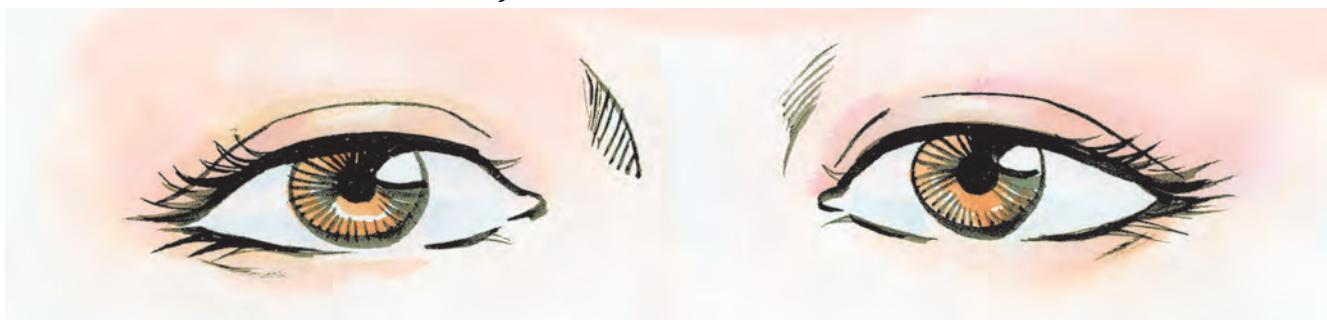
چئنراء كيس جواب ڏنو ”٢٥ ورهيء.“ اهو بُذى ماڻهو چُپ ٿي ويو. هُ ويچار ڪرڻ لڳو ته ٢٥ ورهين جو جوان ٻارن وانگر هلت چو هلي رهيو آهي. ضرور هن جي دماغي حالت ڦيك نه هوندي.

گاڏي لونا والا استيشن تي آچي بياني. ڪي مسافر لتا ۽ ڪي چڙها. ”چايم چايم“، ”بَتَاتَا وَزَّا بَتَاتَا وَزَّا“، ”لونا والا چكي، مَن لال چكي“ آوازن جَدِيش جو ڏيان چڪايو. هن پيءُ ڪي چيو ”مان چكي ڪائيندس.“ چئنراء يڪدم پُت لاءُ چكي ورتني. جَدِيش چكي ڪائيندبي چيو ”هي متبي ڏسو گاڏي ۽ پنکو هلي رهيو آهي.“ پڻس چيو ”ها پُت.“ ايتري ۾ گاڏي ڏيري ڏيري رفتار پڪڙيندي هوائين سان ڳالهيون ڪرڻ لڳي. جَدِيش وري دري ۽ کان باهر ڏسط لڳو، برسات شروع ٿي چكي هئي. مينهن جون بوندون جَدِيش جي منهن تي پئجي رهيون هيون. چئنراء هن ڪي چيو ”پُت، تون آلو ٿي رهيو آهين، انكري مان دري بند ٿو ڪريان.“ جَدِيش زور سان چيو ”نه بابا نه، مونکي ته برسات جي بوندن مان حد کان وڌيڪ مزو آچي رهيو آهي.“ ائين چئي هو خوش ٿي نچڻ لڳو. سامهون ويٺل ماڻهوءَ جو صبر هاڻي ٿئي پيو. هن کان رهيو نه ٿيو چئنراء کان پچيائين، ”دادا، معاف ڪجو، هڪ ڳالهه پُچان، دل ۾ نه ڪجو.“ چئنراء چيو ”بيشك“. سامهون ويٺل ماڻهوءَ چيو ”توهانجي پُت جي عمر ٢٥ ورهيء آهي. ان عمر ۾ به هي ننڍڙن ٻارن وانگر ڳالهيون ڪري رهيو آهي. منهنجي صلاح اٿو ته توهان هن ڪي ڪنهن سُني اسپتال ۾ پرتني ڪرائي علاج ڪرايوس. شايد هن جي دماغي حالت ڦيك نه آهي. اهو بُذى چئنراء چو ڻ لڳو، ”توهانجي صلاح لاءُ مهرباني. منهنجي هڪ ڳالهه بُدو. اسيين اچ ئي اسپتال مان

موئي رهيا آهيون. آج ئي ته منهنجي پُت کي آکيون ملليون آهن. ېن سالن جي عمر، هك بيماري سبب هو پنهنجيون بئي آکيون وجائي چکو هو. پکي، وظ، بادل وغيره بابت هن بُدو ته صرور آهي، پر آج إهي سُپ نظارا هو پنهنجين آکين سان پهريون دفعو ڏسي رهيو آهي، انكري ئي بيڪد خوش ٿي رهيو آهي. "ٽورو ترسی چئنرا وري چيو، "مان دل سان اُن شخص جو شکرگزار آهي، جنهنجي دان ڪيل آکين جڳديش کي نئين زندگي عطا ڪئي."

سامهون ويٺل شخص اها ڳالهه بُڌي سنتوش مكسوس ڪيو ۽ چيو، "ها، سائين! سياڻن سچ چيو آهي، آکين جو دان - اُتم دان."

مشغول - رُقل

صبر - ڏيرج

نوان لفظ: رڙڪرڻ - زور سان ڳالهائڻ

هوائين سان ڳالهيون ڪرڻ - تيز هلڻ

آپیاں

سوال ۱ : هینیئن سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) پیڻ ۽ پت کثي وڃي رهيا هئا؟
- (۲) چئنراء پت جي سوالن جا جواب ڪيئن ڏيئي رهيو هو؟
- (۳) سامهون ويٺل ماڻهو چڱديش بابت ڇا سوچي رهيو هو؟
- (۴) لونا والا استيشن تي چڱديش جو ڏيان ڪھڙن آوازن چڪاوي؟
- (۵) سامهون ويٺل ماڻهو چئنراء کي ڪھڙي صلاح ڏني؟
- (۶) چڱديش جي بيڪد خوش ٿيٻڻ جو ڪھڙو ڪارڻ ٻڌائيو وييو؟
- (۷) چئنراء ڪنهن جي شڪرڏداري مجي؟

سوال ۲ : هينيان جملا ڪنهن، ڪنهنكى چيا آهن :-

- (۱) ”هي ڏسو سڀ ماڻهو، وٺ ٿٻڻ ۽ چڱهيوون پنيان ويڃي رهيوون آهن.“
- (۲) ”تون آلو ٿي رهيو آهين، انكري مان دري بند ٿو ڪريان.“
- (۳) ”توهانجي پت جي عمر ۲۵ ورهيه آهي.“
- (۴) ”آسيين اڄ ئي اسپيتال مان موتي رهيا آهيوون.“
- (۵) ها سائين! سڀاڻن سچ چيو آهي، ”اڳين جو دان اُتم دان.“

سوال ۳ : هينين جملن ۾ بيڪ جون نشانيون ڏيو :-

- (۱) مان دل سان اُن شخص جو شڪرڏدار آهيان جنهنجي دان ڪيل اڳين چڱديش کي نئين زندگي عطا ڪئي.
- (۲) پُت لڳي ته چڱي عمر جو ٿو پرسندس حرڪتون ٻاراڻيون چو آهن
- (۳) دادا دادا هي ڏسو سڀ ماڻهو وٺ ٿٻڻ ۽ چڱهيوون پنيان ويڃي رهيوون آهن

سوال ۲ : هينين ۾ حال ڀريو :-

- (۱) گاڏي رفتار سان هلي رهي هئي.
- (۲) اُڏامندڙ پكين کي ڏسي تپا ڏيئي چئي رهيو هو.
- (۳) پرسندس ٻاراڻيون چو آهن.
- (۴) پت جي عمر ورهيه آهي.
- (۵) گاڏي استيشن تي آچي بيٺي.

هدایت : ماستر شاگردن کي سرير جي عضون جي دان بابت ڄاڻ ڏيندو.

تِرَمُوري

تِرَمُوري جو ڏڻ هر سال ۱۴ جنوري

تي ايندو آهي. تِرَمُوري جو ڏڻ آسان کي خوشي ئ آند سان گڏ واڈاري، مکتي ئ پرېم جو سنیهو ڏئي ٿو. هي ڏڻ آسین وڏي اتساھم ئ آند سان ملھائيندا آهيون. تِرَمُوري ئ کي 'اُتراڻ' به چئبو آهي.

هن ڏينهن تي سج مَكَر راس ۾ آچي ٿو. انکري انکي مَكَر سِنکراٽ به چوندا آهن. تِرَمُوري ئ کان سج هر روز ڏڪن کان اُتر طرف ٿورو ٿورو وڏڻ شروع ڪري ٿو. هن ڏڻ کانپوء رات جي اونده جو عرصو گهنجي ٿو ئ ڏينهن جي روشنی جو عرصو وڏي ٿو، يعني ڏينهن وڏا ئ راتيؤن ننديون ٿين ٿيون. هن ڏڻ کان سياري جي ٿدين کان چوٽکارو ملي ٿو. تِرَمُوري ئ کان هڪ ڏينهن پهرين لال لوئي ايندي آهي.

તِરَمُوري ترقیءَ جو ڏڻ آهي. انکري کي نوان يا شپ ڪم به هن ڏينهن کان شروع ڪيا ويندا آهن. اُتر طرف وڌي وڃڻ واري سج جي چال، ترقیءَ جي نشاني آهي. اها انسان ذات کي ترقی ڪرڻ جي اُتساه سان پري ٿي.
هن ڏينهن تي ديش ۾ لغٽا ڏائڻ جو رواج آهي. ماڻهو اُپ ۽ آزاد نموني، جدا جدا رنگن ۽ روپن وارا لغٽا ڏائيندا آهن.

مهاراشتريءَ ترءَ ڳڙ جون منايون ٺاهي هڪ ٻئي ۾ ورهايون وينديون آهن. ڇو ته هن عرصي اندريءَ ڪمند جي پوك جو لابارو لُٹبو آهي. عورتون ڏادي چاهه ۽ چوج مان هلدي ڪنڪو جي رسم به ادا ڪنديون آهن.

ڪارا ترسُپ مجيما ويندا آهن انکري مهاراشتر جا مکاني ماڻهون تِرموريءَ تي ڪاري رنگ جا ڪڀا پهريندا آهن. هن ڏڻ تي هڪ ٻئي کي ترڳڙ جا لڏون ڏيئي کيڪاريندي چوندا آهن ”تل گڙگهيا، گوڙ گوڙ بولا“.

نوان لِفَظ : سنیهو - نیاپو چوج - خوشی عرصو - مُدو ترقی - واذرلو

﴿ آپياس ﴾

سوال ۱ : هيٺينين سوالن جا جواب لِکو :-

۱) ڪھڙو ڏڻ هر سال ۱۴ جنوري تي ايندو آهي؟

۲) تِرموري جو ڏڻ اسانکي ڪھڙو سنیهو ڏئي ٿو؟

۳) تِرموري ترقی جو ڏڻ کيئن آهي؟

۴) تِرموريءَ کان پهرين چا ايندي آهي؟

۵) مهاراشتر جا ماڻهو تِرموري تي چا چئي کيڪاريندا آهن؟

سوال ۲ : هيٺينين ۽ حال پريو :-

۱) تِرموريءَ کي به چيو ويندو آهي.

۲) ترقی جو ڏڻ آهي.

۳) اُتر طرف وڌي وڃڻ واري سج جي چال جي نشاني آهي.

سوال ۳ : هيٺينين لفظن جا ضد لکو :-

اونده، نوان، شپ، آزاد

ڏنل چتر جو ورن ڪرييو :-

سَبَقُ اٰظْوِيْهُون

آسان جو سریز ۽ پاڻي

گهتنائي ٿيندي ته سڀر جي ڪيترين ڪريائين ڦرخنو پوندو. رُت پٽ گهاڻو ٿيندو، ان ڪري سڀر اندر رَت کي هڪ هندان ٻئي هند پهچائين ڦرڪاوت ٿيندي ۽ اسيين ڪيترين ئي بيمارين جا شكارڻي سگهنداسين.

پاظी هئدر وجن ئ آکسیجن گئسن جو ڪيميايي ميلاد آهي. پاظي جي بناوت ڦ به حصا هئدر وجن جا ئ هڪ حصو آکسیجين جو هوندو آهي.

پाटी قدرती طور بکه متأيindર آهي. اسان جي سرير هر پاٹي ٿن طريق ن سان پهچندو آهي. پاٹي يا ٻيون پاٹيانيون پيئن واقت اهو سرير اندر داخل ٿئي ٿو. ڪيئن ٿي کاڌي جي شين هر پاٹي سمایل هوندو آهي، انهن شبن رستي به اسان جي سرير کي پاٹي ملي ٿو. سرير اندر ٿيندڙ جيو. ڪريائين کانپوءَ ازخود پاٹي پيدا ٿئي ٿو.

اهاڦالهه ذيان ڦرڪڻ گهرجي ته چانهه، ڪافي، ليمن، سودا و ڏيڪ انداز ڦر و اپرائٽ
سان آسانجي سريركي نقصان پهاچي ٿو

آسان جي سر ير لاءِ پاڻي تمام ضر وُري
 آهي. جل جيون آهي. سر ير هر ٿيندڙ سڀني
 ڪريائن لاءِ پاڻي ڪم اچي ٿو. آسان جي وزن جو
 ستر ٧٠ کان پنج هنتر ٧٥ سيڪڙو پاڻي آهي.
 سڀر جو گرمي پَد هڪ ڪرو رکڻ هر پاڻي مدد
 ڪري ٿو. ڪاڙي کي هضم ڪرڻ هر قوت بخش
 جزن کي هڪ هندان بهئي هند پهچائڻ هر ۽
 غالڻتن جي نيكال هر پاڻي تمام ڪارا ٿتو ڪم
 ڪري ٿو. آسان کي هر روز ٨ کان ١ گلاس پاڻي
 ضرور پيئڻ گهرجي.

آسان جي سرير ۾ رَت هڪ مکيء پاڻيٺ آهي. رَت ۾ ٩٠ سڀڪڙو پاڻي سمایل آهي. جيڪڏهن آسان جي سرير ۾ پاڻيء جي گهتنائي ٿيندي ته سرير جي ڪيترین ڪريائين ڪري سرير اندر رَت کي هڪ هنڌان ٻئي هندڙ ڪيترين ٿئي بيمارين جا شڪارڻي سَهند اسيين.

آپياس

سوال ١ : هيٺين سوالن جا جواب هڪ ج ملي ۾ لکو :-

- (١) آسان جي سرير لاءِ ڇا تمام ضروري آهي؟
- (٢) آسانجي وزن جو ڪل ڪيترو سيكڙو پاڻي آهي؟
- (٣) آسانکي روز ڪيترو پاڻي پيئڻ گهرجي؟
- (٤) پاڻي ڪهڙين گئسن جو ڪيمائي ميلاب آهي؟
- (٥) ڪهڙيون شيون آسانجي سرير کي نقصان پهچائان ٿيون؟

سوال ٢ : هيٺين جا ٿوري ۾ جواب ڏيو :-

- (١) آسانجي سرير لاءِ پاڻي جا ڪهڙا ڪم آهن؟
- (٢) پاڻي جي گهتنائي ڪري سرير کي ڪهڙا نقصان ٿين ٿا؟
- (٣) سرير ۾ پاڻي ڪهڙن ٿن طريقن سان پهچندو آهي؟

سوال ٣ : هيٺين ۾ خال ڀريو :-

- (١) سرير ۾ سيني لاءِ پاڻي ڪم اچي ٿو.
- (٢) آسان جي سرير ۾ هڪ مكيم پاڻيٺ آهي.
- (٣) رت ۾ سيكڙو پاڻي سمايل آهي.

(٤) پاڻيءَ جي بنافت ۾ حضا هئدروجن جا ۽ حصو آڪسيجن جو هوندو آهي.

(٥) پاڻي طور بكم متائيندڙ آهي.

١. ماستر شاگردن کي پاڻيءَ جي اهميت لکي اچڻ لاءِ چوندا.
٢. توهانجي گهري پسگردائي ۾ هيٺ ڏنل جيڪي پاڻيءَ جا وسيلا آهن، انهن جي اڳيان

✓ نشان ڪريو :

(٢) کوھم

(١) ڏنڍ

(٤) نَلَةٌ

(٣) نِلِکو

(٦) نَدِي

(٥) آبشار

(٨) نالو

(٧) سمند

(١٠) هئند پمپ

(٩) نيسارو

ٿوري وندر

۱. هيٺ ڏنل شڪلين هڙ ڏيڪاريل آهي ته آسيين پاڻي آجايو وجايون ٿا.
آسانکي إهو سڀ نه ڪرڻ گهرجي ئ پاڻيءَ جي بچت ڪرڻ گهرجي.

۲. اسین پातळी की हीनीन نमोनी ग्लियत क्रियून ता.
पातळी आंजगो जियून आही आसान की पातळी जी ग्लियताती आके की रुक्त ग्हरजी.

ویاکرڻ

جملن جا قسم

(١) هاڪاري (٢) ناكاري

(٣) سوالي (٤) عجبي (ندائي)

(١) هاڪاري جملو :- اُهو جملو جنهن مان 'ها' جي معنيا نكري اُن کي هاڪاري جملو چئبو آهي.

مثال :- (١) رام اسان سان گھمن્ણ هلندو.

(٢) ڪاچل روز گهر جو ڪم ڪندي آهي.

(٢) ناكاري جملو :- اُهو جملو جنهن مان 'نم' جي معنيا نكري اُن کي ناكاري جملو چئبو آهي.

مثال :- (١) راجا، مون سان ڳاله نه ڪئي.

(٢) رام شام جي وقت راند نه ڪندو آهي.

هاڪاري ۽ ناكاري جملن کي ملاتي بياني جملو به چئبو آهي.

(٣) سوالي جملو :- اُهو جملو جنهن ۾ سوال پچيل هجي اُن کي سوالي جملو چئبو آهي.

مثال :- (١) تون ڪتي رهندو آهين؟

(٢) رام سڀائي پوني ويندو چا؟

(٤) عجبي (ندائي) جملو :- اُهو جملو جنهن ۾ ياو، جذبو، عجب، دک يا خوشی ظاهر ڪيل هجي ان کي عجبي (ندائي) جملو چئبو آهي.

مثال :- (١) شاباس! تو راند ڪتي.

(٢) واه! سچن چونکو هنبيو.

کوئل

کنهن توکي سیکاریبو گائط ؟
منڑا منڑا گیت پڈائط ؟

پیاري کوئل ! تُرت پڈاء !
گیت منی سُر سان تون گاء !

آه رسيلو تنهنجو گانو ،
کري سپِن جو من مستانو .

کوئل ! توڙي آهين کاري ،
تم به آهين سپني جي پیاري .

کچ نه ڪڏهن موونکان دپ داء ،
آهيان تنهنجو نندڙو پاء .

هیث لھي اچ ، کوئل راطي ،
گڏجي راند رمون باراطي ،

گیت پڈائي شاد ڪجانء ،
متان وساريں ، ياد ڪجانء .

آپیاس

سوال ۱ : هيئين سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) کوئل کاري هوندي به کيئن آهي؟
- (۲) سڀني جو من مستانو کيئن ٿو ٿئي؟
- (۳) ٻارڪوئل کي هيٺ لهي آچي چا کرٹ لاءِ چوي ٿو؟

سوال ۲ : هيئين ڦرخال پريو :-

- (۱) آه تنهنجو گانو.
- (۲) گيت سر سان تون ڳاءُ.
- (۳) آهيائن تنهنجو ڀاءُ.

هدایت : ماستر شاگردن کي بيت سُر قال ڦڳائي پڏائيندو ۽ شاگردن کان چوائيندو.

مشغولي : شاگردن کي 'کوئل' تي اٿ ڏهه جملا پاڻمراڏو لکي آچٹ لاءِ چوندو.

وياڪرڻ

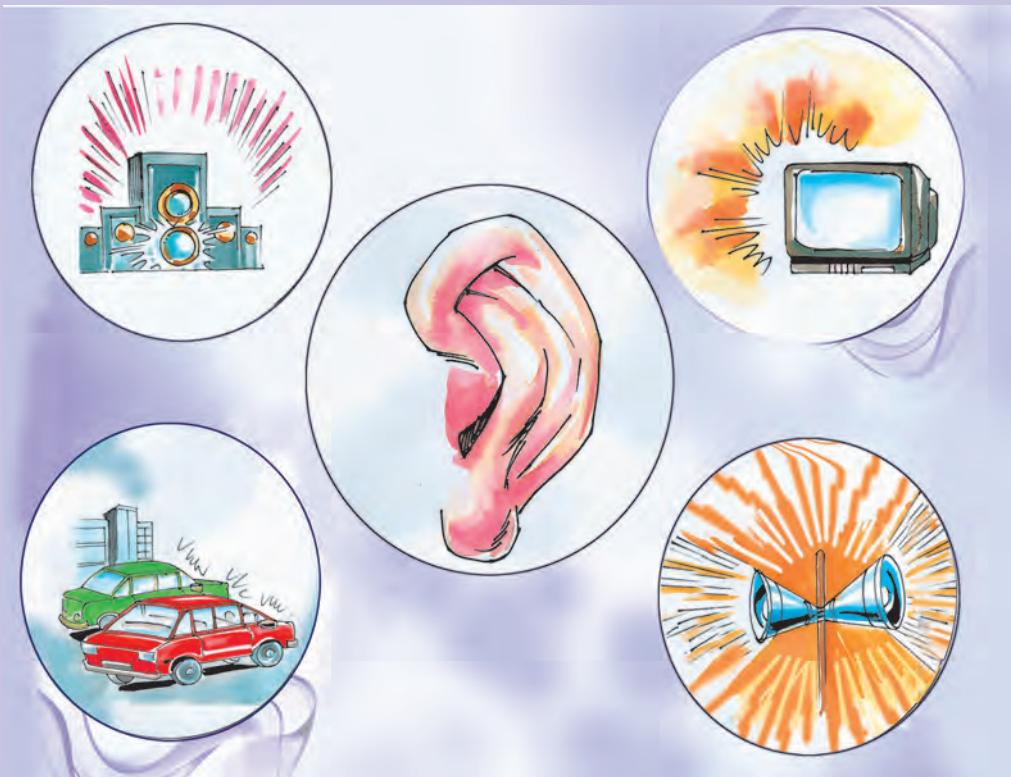
هيٺڏنل جملن کي هاڪاري، ناڪاري، سوالي ۽ عجبي جملن ڦرهايو :-

۱. گيتا سڀني جي مدد ڪندي آهي.
۲. سڀني جو من مستانو کيئن ٿو ٿئي؟
۳. ڪار وغيرة هلائڻ وقت بنا سبب جي هارن نه وجايو.
۴. هن جي قيمت گھڻي آهي؟
۵. واه! فراك تم تمام سھڻو آهي.
۶. افسوس! هو ڪري پيو.
۷. ريديو، ٿيب رڪارڊ جو آواز وڏو نه رکو.
۸. نيهما آسان سان پڪنک تي ضرور هلندي.

أَچو ته سکون

آواز جي غليظائي

آسان جا کن شيشي جا هجن ها تم ڦاٿي پون ها.

■ سڀني سان آهستني ڳالهایو.

■ گهر ۾ ريديو، ٿيب رڪاردر جو آواز گهت رکو.

■ آواز ڪرڻ وارين شiben جو آواز گهت رکو.

■ ڪار وغيرة هلا ڪڻ وقت بنا سبب جي هارن نه وجايو.

ڏيان رکو : آسانجا کن شيشي جا نه آهن. تڏهن به آواز جي غليظائي سبب دائما ٻوڙائپ ٿي سگهي ٿي.

آڏياپڪن لاءِ هدایت :

■ ٻار مٿيون ڳالهيوں پڙهي ئ سماجي سگهن ٿا چا؟ إهو ڏسط.

■ عام جڳهين ٿي ٿنگيل آهڙا بورڊ ٻارن کي پڙهڻ لاءِ چوڻ.

■ ٻار پڙهيل بورڊ جو ڪلاس ۾ ورڻ ڪري سگهن ٿا يا نه، إهو جاچڻ.

مشغولي

واھٽ

شکلیون جاچی هینیون خاکو پورو ڪريو:

هوائي	ساموندي	زميني

سَبَقُ اِيكویہون

صُبُرَ جِي سُوبِ

هُوْ ذات جو ڪوري هُو ۽ ڪپڙا اُڻي و ڪڻدو هُو. سڀاً جو هُو بلڪل سنت هو. هن کي ڪڏهن بـ، ڪنهن به ڳالهه تـي غصو ڪين ايندو هو. هو ڏاڍيو سـاـجـهـو ۽ سـانـتـيـڪـو هو.

هـڪـ ڏـيـنـهـنـ هـوـ باـزاـرـ ۾ـ سـاـڙـهـيـوـنـ وـڪـڻـيـ رـهـيـوـ هـوـ. باـزاـرـ ۾ـ کـيـ نـوـجوـانـ چـڪـرـلـڳـائـڻـ آـياـ هـئـاـ. انـهـنـ ۾ـ ڪـنـهـنـ شـاهـوـڪـارـ جـوـ پـڻـتـ بـ هـوـ. هـڪـڙـيـ نـوـجوـانـ چـيوـ، ”سـامـهـوـنـ جـيـکـوـ شـخـصـ سـاـڙـهـيـوـنـ وـڪـڻـيـ رـهـيـوـ آـهيـ، تـنـهـنـ کـيـ مـعـمـولـيـ ڪـوريـ نـهـ سـمـجـهـوـ. هـوـ مـهـاـتـمـاـ آـهيـ. هـوـ ڪـڏـهـنـ بـ ڪـنـهـنـ تـيـ غـصـوـ ڪـونـهـ ڪـندـوـ آـهيـ. ”نـامـمـڪـنـ! اـنسـانـ کـيـ ڪـڏـهـنـ تـهـ اـوـسـ ڪـاوـڙـ اـينـدـيـ.“ شـاهـوـڪـارـ جـيـ پـتـ چـيوـ.

”ها، پـرـ هيـ ڪـوريـ نـيـارـوـ آـهيـ.“

”ترـسوـ، مـاـنـ ٿـوـ هـنـ کـيـ غـصـوـ ڏـيـارـيـانـ.“ اـئـيـنـ چـئـيـ شـاهـوـڪـارـ نـوـجوـانـ ڪـوريـءـ وـتـ آـيوـ، چـيـائـيـنسـ، ”مـونـکـيـ هـڪـ سـاـڙـهـيـ کـپـيـ.“ ڪـوريـءـ هـنـ کـيـ هـڪـ سـاـڙـهـيـ ڏـيـڪـارـيـ.

”هن جي قيمت گھڻي آهي؟“
”سو روپيا“، ڪوريءَ مني آواز ۾ چيو.
هُن نوجوان سازهي ڦاڙي به اڏ ڪئي، پوءِ
پچائيينس، ”مونکي اڏ سازهي کپي. هن
اڏ سازهيءَ جي قيمت ڪيتري آهي؟“
”سو روپيا“ ڪوريءَ شانتيءَ سان جواب ڏنو.

نوجوان سازهيءَ جا ٻيا به ڦكر ڦاڙي پچيو، ”هاظي هن ڦكر جي قيمت
ڪيتري؟“

”سو روپيا“، ڪوري چيو.
نوجوان جو ارادو سازهي ڦاڙي ڪوريءَ
کي غصو ڏيارڻ جو هو. تنهن ڪري هو ويو
سازهيءَ جا ڦكر ڦكر ڪندوءَ قيمت پڇندو.
پر ڪوري هر دفعي شانت رهيو. هُن جي چوري
تي غصي جو ڪوبه آثار نظر نه آيو. ٿوريءَ دير
۾ نوجوان سازهي ڦاڙي ليڙون ليڙون ڪري
چڏي، پوءِ چيائين، ”مان هي ليڙون چا
ڪندس؟ مونکي سازهي ئي ڪونه کپي.“

ڪوريءَ چيو، ”برابر آهي پت. هي ليڙون ڪنهن ڪم جون نه آهن.“

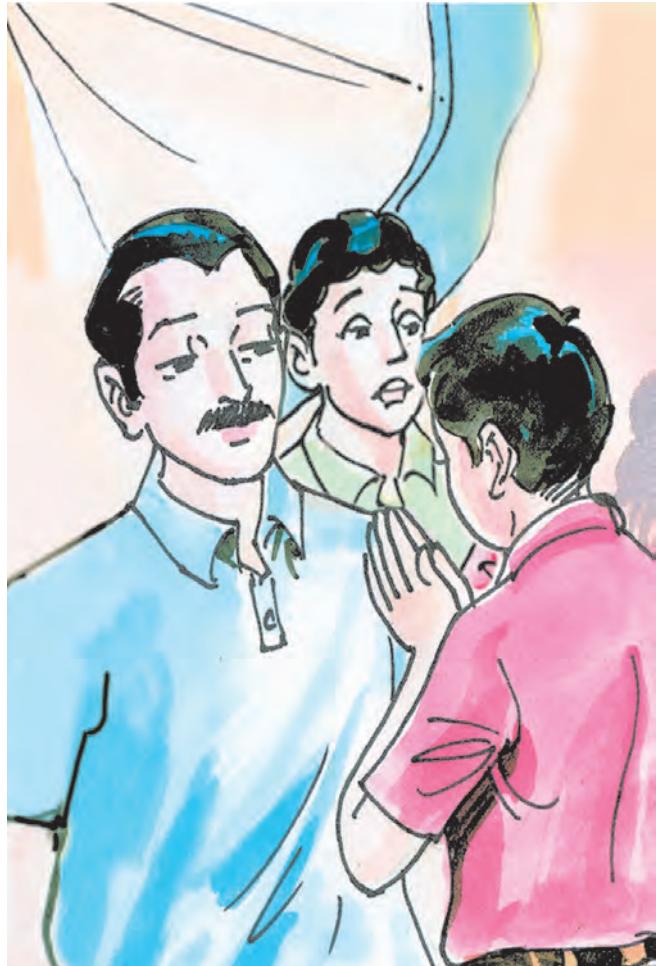
هاظي نوجوان پچتاڻ لڳو. سازهي ڦاڙن جو کيس افسوس ٿيڻ لڳو.
جيڪڏهن ڪوريءَ کي غصو اچي ها تم کيس مزو اچي ها، پر ڪوري تم بلڪل
شانت هو! نوجوان من ئي من ۾ شرمندو ٿيڻ لڳو. هن ڪوريءَ کي چيو، ”مون
توهان جي سازهي ڦاڙي چڏي، هي وٺو سو روپيا.“

ڪوري پيسا نه ورتا، چيائين، ”منهنجي ساڙهي تنهنجي ڪم جي ٿي
ئي ڪين، پوءِ توکان پيسا ڪيئن وٺان؟“

”پرمونکي توهنجي ٿيل نقصان جا پيسا تم پري ڏيڻا آهن نه.“ نوجوان چيو.

”پت! ڇا تون سچ پچ منهنجو نقصان پري ڏيڻ ٿو چاهين؟“

ڪيترن هارين جي محنٽ سان ڪپه پيدا ٿي. منهنجي ۽ زال ڪپه مان
سُت ٺاهيو. موں سُت رگي آڏاڻي تي چاڙھيو. پوءِ هي ۽ ساڙھي اُڳيسين. اُن
اُميد سان تم هي ۽ ساڙھي ڪا عورت پائيندي. پر هاڻي هي ۽ ڦاڻل ساڙھي ڪھڙي
ڪم ايندي؟ آسان جي محنٽ آجائي ويئي. اهو نقصان تنهنجي سؤ روپين
سان ڪيئن پرجي سگھندو؟“

ڪوري ۽ جي ڳالهه ٻڌي نوجوان
جي اکين ڦڳوڙها تري آيا. هو ڪوري ۽
جي پيرن تي ڪري پيو ۽ معافي گھرڻ
لڳو. ڪوري ۽ هن کي اُقاري سمجھايو،
”پت! چيڪڏهن مان سؤ روپين جي
لالچ ڪيان ها تم تنهنجي زندگي ۽ جي
حالت به هن ڦاڻل ساڙھي ۽ وانگر ٿي
ويچي ها. پر هاڻي توکي پنهنجي غلطی
محسوس ٿي آهي. تون وري اهڙي پيل
نه ڪندين. هڪ ساڙھي آجائي ويئي تم
ڇا ٿيو؟ پر تنهنجي زندگي خراب ٿئي
ها تم اها سڏارط لاءِ سچي حياتي به
پوري نه پوي ها.

اُهو نوجوان پوءِ اُن ڪوريءَ جو شُش بُطيو. خبراً ٿو ته اُهو ڪوري ڪيرڙهو؟
اُهو ڪوري هو ڀارت جو مهان سنت ٽرو ولو رو.

نوان لفظ : اُوس - صرور غصو - ڪاوڙ سُت - ڏاڳو نيارو - الڳه شُش - شاگرد

اپیاس

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) ڪوري جي سڀاء جي ڪھڙي خاص ڳالهه هئي؟
- (۲) نوجوان شاهوڪار جو ڪھڙو ارادو هو؟
- (۳) ڪوري جو نالو چا هو؟

سوال ۲ : هيٺين ڦرخال پرييو :-

- (۱) بازار ڦر کي چڪر لڳائڻ آيا هئا.
- (۲) انسان کي ڪڏهن تم ڪاوڙ ايندي.
- (۳) منهنجي ڪپه مان سُت ٺاهيو.

سوال ۳ : هيٺيان جملا ڪنهن، ڪنهنکي چيا آهن :-

- (۱) ”مونکي هڪ سازهي کپي.“
- (۲) ”مان هي ليڙون چا ڪندس.“
- (۳) ”پر مونکي توهنجي ٿيل نقصان جا پيسا تم پري ڏيڻا آهن نه.“

سوال ۴ (الف) : هيٺين لفظن جا ضد لکو :-

ممکن، شانت، نقصان

(ب) : هيٺين لفظن جنس متایو :-
سنت، سپاچهو، پُت

هدایت :- ماستر شاگردن کي آڪاڻي ٻڌائي صبر مان فائدا ۽ ڪاوڙ مان نقصان بابت ٻڌائيندو.
مشغولي :- ۱. ماستر شاگردن کي الڳه الڳه ڪپڙن جي قسمن جا نالي لکي اچڻ لاءِ چوندو.
۲. ماستر شاگردن کي ڪاوڙ مان نقصان بابت ڪاڳتنما يا آڪاڻي لکي اچڻ لاءِ چوندو.

آڏ آڪري ڳجهاڻ

	۱۴	۳		۲	۱
			۶	۵	
	۸				۷
		۱۰			۹
۱۲		۱۱			
				۱۳	

مٿي کان هيٺ

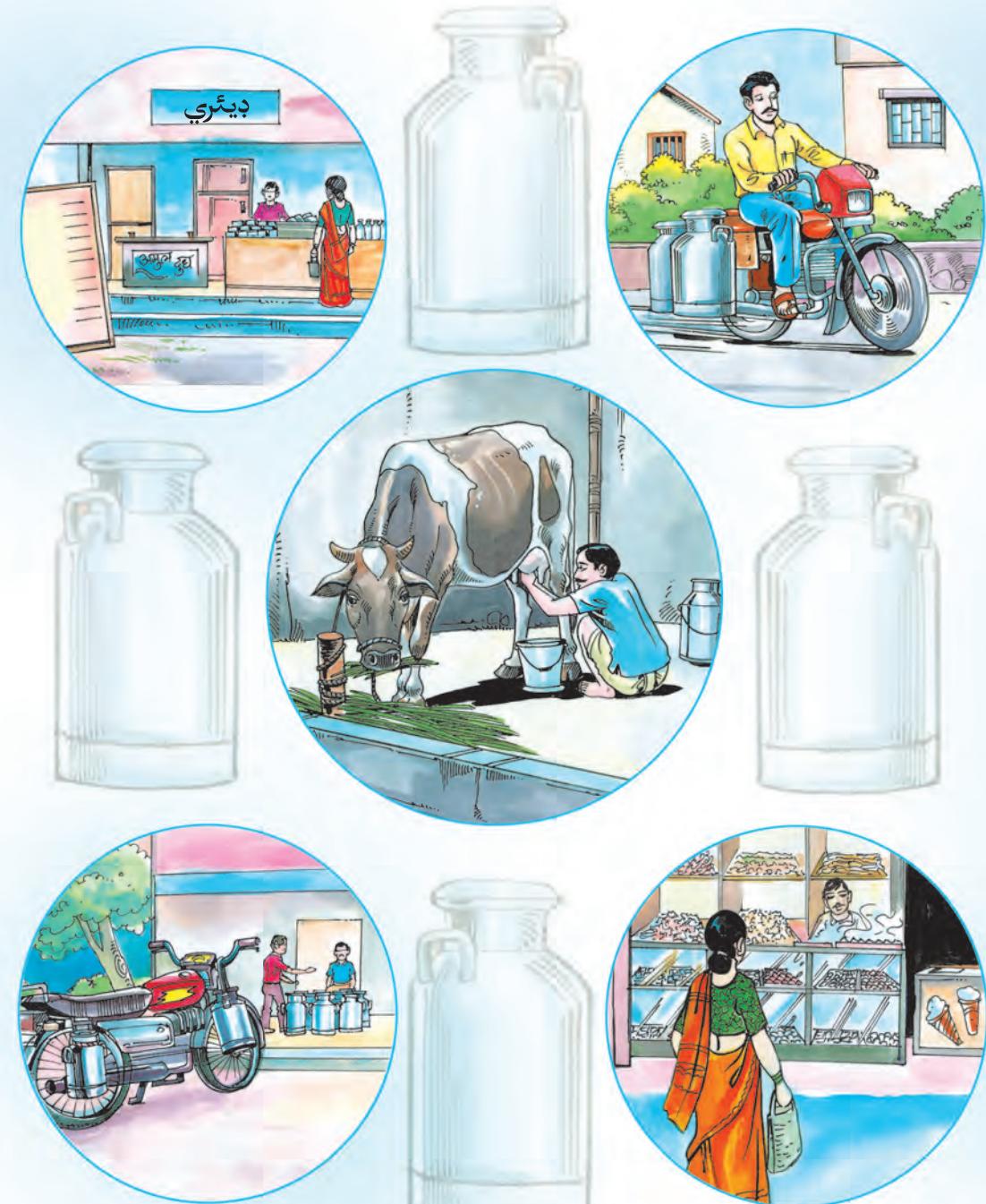
۱. ناچ، رقص
۲. هڪ خوشبوئدارگل، گلن جو راجا
۳. انجریزی، ۾ رنگ
۴. آواز، سڏ
۵. شين کي تورڻ جو سادن، ساهمي
۶. سوتی ڏاڳو، ڪپهه جي وقيل تند

ساجي کان کابي

۱. وٺ جو پتو
۲. اُپ، آسمان
۳. ستيل، فولاد
۴. قامي، جست جو مرڪب
۵. پيلي رنگ، جو ڏا تو
۶. سرين بدن، تن، مورتي، پُتنلو
۷. گيدي پڻو، ويرتا جو صد
۸. دئيت، راڪش، دانو
۹. ڪپڙا سبي، تيار ڪندڙ

کِبُر

اچو ته سکون

هدایت : ماستر شاگردن کی متبیان چتر جاچٹ لاءِ چوندو۔ کیر جو اُپادن کیئن ٿئی ٿو، اهو کیئن ملي ٿو، اُن مان ڪھڙيون ڪھڙيون شیون نهن ٿیون اهو بڏائیندو ۽ اُن جي آدارتی کیر وشیه تی اُث ڏه جملا لکٹ لاءِ چوندو۔

كِلْطُ آ خوراڪ

ٿوون ماڻهن کي چاڻ آهي ته كِلْط جي انساني زندگي ۽ ۾ ڪيتري اهمىت آهي. كِلْط ماڻهوءَ کي سندر ۽ جوان بٽائي رکٹ ۽ مددگار ٿئي ٿو.

كِلْط جا ٿي روپ ٿيندا آهن. (۱) فرختي کِلْ (۲) قدرتي کِل ۽ (۳) بالا دستي کِل. پھرئين قسم جي کِل جو مقصد حقيقی ۽ وندرائيندڙ ٿيندو آهي. هن قسم جي كِل سان ڏک، پيڙا، اُداسي، تناءِ ۽ نفي ويچارن کان مُكتي ملندي آهي. اهو ئي سبب آهي جو كِلْ جي هن روپ جي دنيا ۽ گھٽائي وڏي رهي آهي.

ٻئي روپ واري کِل انهن گھتنائن کي اهمىت ڏئي ٿي جي اوچتو ۽ آڻ سوچيل هونديون آهن ۽ کلائينديون آهن. زندگي ۽ گھنڍجندڙ رواجي ۽ قدرتي گھتنائون، هن روپ ۽ شامل ڪجن ٿيون.

بالا دستي کِل ۾ اسيين ٻين تي كِل لاءِ مجبور ٿيون ٿا. ٻين جون غلطيون گھتنايون ڏسي کِل هن حصي ۽ آچي ٿو. يقين ان قسم جي کِل نقصانڪارئي ٿي. آمريكا جي داڪتر نارمن ڪِجنس پنهنجي متان كِلْ جي اثر بابت چيو آهي ته سنه ۱۹۶۴ء ڪنڀير بيماري ۽ مُبتلاڻي پيو، حالت اها ٿي جو سندس بچڻ جو امڪان ٿي نه ٿي رهيو. اُن وقت هن كِلْ جو پريوگ شروع ڪيو ۽ نيمائني نموني اين ڪندي محسوس ڪيائين ته ڏهه منت كِلْ سان گھت ۽ گھت به ڪلاڪ سُني نند ڪري ٿي سگھيو. هُوندرست ٿيڻ لڳو ۽ چويهن سالن تائين دنيا کي كِلْ بابت پنهنجا آزمودا ٻڌائيندو رهيو.

اَئين به ڏنو ويو آهي ته دنيا پِر ۾ اسي سڀڪڙو ماڻهو ڪيلَ کي لکائيندا آهن ۽ ڪِلُٽ جي خاصيتن کي نه چاڻُ سبب پنهنجو تناڻُ گهتائي نه سگهندادا آهن. اَكثُر اها ڳالهه پڙهيل ڳڙهيل ماڻهو ئي ڪندا آهن. اَئين چيو ويو آهي ته معصوم بارهه ڏينهن ۾ ۳۰۰ کان ۴۰۰ دفعا ڪلندو آهي جڏهن هڪ جوان يا بزرگ فقط سترهن دفعائي ڪلندو آهي.

ابراهيم لِنكُن هڪ دفعي چيو هو ته، ”مان ان ڪري ڪلندو آهيان جورڙيون ڪرڻ نه چاهيندو آهيان. مطلب ته ڪِلُٽ گهرجي نه ته تناڻُ چيڪُن چلاڻُ لاءِ مجبور ڪندو. طنز مذاخيه جي معنيا ئي آهي ٿهڪ ڏيئي سُکي جيون گهارُ. تناڻُ وڌُ سبب گهبراهت، متى جو سُور، مائَرِين، قبصي ۽ خون ۾ ڪنڊ جي ماترا وڌي ويندي آهي. دل کولي ڪِلُٽ سبب صحتمند رهجي ٿو. من ۾ خوشي ۽ امنگ پرجي ٿا وجنهن ۽ سور ۽ بيچئني گهتجن ٿا.

نيو جرسيءَ جي داڪٽ مارون جي چوڻ موجب ٿهڪ ڏيئي ڪِلُٽ سان چاتي، پيت، دل، ڦڻڙءَ جيري جي ڪسرت ٿي ويندي آهي.

وداون جي ويچار موجب ڪِلُٽ مان هيٺيان فائدا آهن :-

(۱) ڪِلُٽ جاڱنگ جهڙو ئي ڪم آهي. ما هِرن ڪِلُٽ کي سرير جي اندروني جاڱنگ چيو آهي.

(۲) جيڪڏهن ڪو هڪ سال تائين روزانو پندرهن منٽ ڪلي ٿو ته سندس وزن به ڪلو گهٽ ٿي ويندو.

(۳) ويھ سڀڪند ٿهڪ ڏيئ ڏهن منٽن جي ڪسرت جي برابر آهي.

(۴) ڪِلُٽ سان منهن جي لاڙ ۽ اُهي جُزا جُڙن ٿا جي بيماريں کان بچائين ٿا.

(۵) ڪِلُٽ قدرتي ڪاسميٽڪ آهي چو ته ڪِلُٽ سان سترهن مُشِڪِن جي ڪسرت ٿيندي آهي.

(۶) ڪِلُٽ سان سرير ۾ ڪيترين ڪِسمن جي سوچ، زهريلو اثر ۽ رَت جو داٻ گهتجي ٿو.

٧) کِلٹ سان اُدسائی ۽ چَکتائِ گهنجي ٿي، چاڪاٽ ته کِلَ قدرتني طح دکه مَتائِط جو ڪم ڪري ٿي.

٨) کِل خون جي وھڪري تي ضابتو ڪري ٿي ۽ سپر ۾ آڪسيجن جي ماٽرا وڌائي ٿي.

٩) کِل بيمارين کان بچائي ٿي ۽ ڪم ڪرڻ جي قوٽ وڌائي ٿي.

١٠) کِل ڪِلندڙ ۾ آتمروشواس پئدا ڪري ٿي ۽ اُن جي سوچ کي شفي بٽائي ٿي.
انكري ئي عالمن آکيو آهي ته 'کِلٹ آ خوراڪ'.

نوان لفظ : مقصد - اُدیشُ

مُكتي - چوتکارو	خاصِيتُن - خوبين	غلطيون - پُلُون
يقيين - سچ پچ	چكتائِ - ڪشمڪش	نهڪ ڏيٺ - زور سان ڪِلٹ
تناء - دماغي چڪ، ڦينشن	پريوگ - استعمال	

آپياس

سوال ١ : هيئين سوالن جا جواب لکو :-

١) کِلٹ چا ۾ مددگار ٿئي ٿو؟

٢) کِلٹ جا ڪھڑا ٿي روپ ٿيندا آهن؟

٣) داڪتر نارمن ڪجنس کِلٹ جو پريوگ چو شروع ڪيو؟

٤) ابراهيم لِنكُن چو ڪِلندو هو؟

٥) کِلٹ مان ڪي به تي فائدا لکو؟

سوال ٢ : هيئين لفظن جا خند لکو :-

کِلٹ، پڙهيل، خوشِي، ماڻهو فائدا

سوال ٣ : هيئيان اصطلاح جملن ۾ ڪم آهيyo:-

اهميٽ، اِمكان، مُبٽلا، چيڪٽ چلاٽي، جيون گهارٽ، دل کولي ڪِلٹ، نهڪ ڏيٺي

هدایت : ماستر شاگردن کي ڪِلٹ جون ٻيوں به خوبيوں بدأيندو.

مشغولي : 'کِلٹ هڪ خوراڪ' وشهي تي ويشه سٽون لکي اچٽ لاءِ ماستر شاگردن کي چوندو.

ٿکر ماث ۽ پڙھو.

۳۰ سپتیمبر ۱۹۹۳ ع گٹیش چوٽ جی رات، شو شنکر سمهیو پیو هو. آچانک هن جی نند کُلی ویئی. گهرجي پترن ڏڏط جو آواز آچي رهیو هو. کت به ھلٹ لڳی. باسٹن جو آواز آچٹ لڳو. تڏهن شو شنکر سمجھی ویو ته زلزلو ٿیو آهي. جهت اُ ٿی ڪڙو ٿیو. ڏنائين ته ڏاڏو ڏاڏي گھري نند ۽ سمهیا پیا آهن. سو پھرین ڏاڏي کي اُٿاريائين. ڏاڏو تمام چي ویو هو. سو هن کي صبرسان هت کان جھلي سنيالي ٻاهرولي، کلي ميدان تي وھاريو. هاڻي شو شنکر کي ڏاڏي ۽ جي چنتا هئي. سو دك پائي گھر اندر آيو. گھر جي پت کري پيئي هئي. بتی به وسامي ویئي هئي. سو ڏاڏي ۽ کي پکاريائين، "آمان، آمان، تون ڪٿي آهين؟" ڏاڏي تمام گھبرايل هئي. دپ وچان چيائين، "شنکر مونکي بچاء." آمان جو آواز ٻڌي، شنکر ان طرف ڊوڙيو، هن کي سنيال سان ٻاهرولي آيو. بابا، شو شنکر کي قرب وچان پاکر پاتو. آمان ۽ بابا جون اکيون آ ليون هيون. بابا شنکر کي چيو، "پت، تنهنجي ڪري آسان بچي وياسين."

شو شنکر کي هن همت جوئي ڪم لاء" ديش جي وير بالك" جو انعام مليو.

سِڪنڊرُءَ ساڏوُءَ

جڏهن سڪندر بادشاھ هندستان فتح ڪرڻ واسطي آيو، تڏهن هن هڪ هند ۾ ڪڙي ساڏوءَ جي گھڻي سارا هم ٻڏي. اهو ساڏو اصل ۾ لڪاپتي هو، پوءِ ڏنْ دؤلت غريبن ۾ ورهائي ساڏو بٽيو هو ۽ رات ڏينهن پرماتما جي پڄن ۾ مَگُنْ رهندو هو.

ساڏوءَ جي ناموس ٻڏي، سڪندر جي دل ۾ اُن ساڏوءَ جي درشن ڪرڻ جي اچا پئدا ٿي. هن هڪ سپاهيءَ کي چيو، ”ساڏوءَ کي عزت مان سان وڃي وٺي آچُ.“ سپاهيءَ حڪم موجب ساڏوءَ وٽ ويyo؛ مَگر اُن جواب ڏنس تر، ”جي ڪڏهن مان اوهانجي بادشاھ سان گڏجي چاهيان ها تم وٽس هلي وچان ها، مَگر هاڻي هو مون سان گڏجي چاهي ٿو ان ڪري اُن کي ئي مون وٽ اچڻ گهرجي.“

سپاهيءَ وڃي اها ڳالهه سڪندر سان ڪئي. ساڏوءَ جي بيپرواھيءَ جو جواب ٻڏي هن ويچارُ ڪيو تم مون جھڙي دنيا جي وڏي بادشاھ جي جنهن کي پرواھه يا خوف نه آهي، سو سچ پچ ڪو سچو ساڏو هوندو؛ سو سڪندر هلي وٽس ويyo ۽ هٿ ٻڌي سندس آڳيان بيٺو.

سادوء پچيو "بادشاهه! چا اوهانجي ملک ۾ برسات پوندي آهي؟"

بادشاهه : "هائو، مهاراج! پوندي آهي."

سادو : "اُتي ذرتیءَ مان اُن پئدا ٿيندو آهي يا نه؟"

بادشاهه : "هائو پئدا ٿيندو آهي."

سادو : "ءَ اُتي سنج به اپرندو آهي يا نه؟"

بادشاهه : "هائو اپرندو آهي."

سادوء مركي چيو ته "جيڪڏهن پرماتما اوهانجي ديش جي به چنتا ڪندو رهي ٿو ۽ اوھين ۱ تي ئي سڀ سڪ نعمتون ماڻي سگھو ٿا، تڏهن بيٺ ملڪن تي حملاءِ ڪرڻ ۽ ماڻهو مارڻ ۽ مارا ڪن جي ڪھڙي ضرورت پيئي ۱ ٿو؟"

سڪندر - "اها راجائن ۽ مهاراجائن جي ئي اهم ضرورت هوندي آهي."

سادو - "راجا ته اهو آهي، جنهنجي گهرج گهٽ آهي ۽ غريب اهو آهي، جنهنجي گهرج وڌيل آهي. انهيءَ ويچار کان ڏنو وڃي ته مان راجا آهيان ۽ اوھين غريب آھيو. منهنجي صلاح اٿو ته صبر ۽ سنتوش ڪريو ۽ پنهنجي لشڪر سان ملڪ موئي وڃو."

اھي ا کرڙدي سکندر جو وات بند ٿي ويyo ۽ ويچار ڪرڻ لڳو ته سادوءَ ۾
کيڏي نه سياڻپ ۽ بي ڊپائي آهي. هن اڳيان مون کي هارڪائڻي پيئي. سادوءَ
سان ملي بادشاهه سکندر ڏadio خوش ٿيو ۽ موڻي پنهنجي چانوڻي ۽ هليو ويyo.

نوان لفظ : فتح ڪرڻ - جيت حاصل ڪرڻ بڀپرواھي - لپرواھي
خُوف ٿيڻ - دپ ٿيڻ نعمت - سوغات حملو ڪرڻ - ڪاھم ڪرڻ

آپیاس

سوال ۱ : هيٺين سوالن جا جواب لکو :-

- (۱) سکندر بادشاهه هندستان ۾ چو آيو؟
- (۲) سادوءَ اصل ۾ ڪير هو؟
- (۳) بادشاهه کي ڪھڙي اچا ٿي؟
- (۴) سادوءَ موجب راجا ڪير آهي؟
- (۵) راجا کي سادوءَ غريب چو چيو؟
- (۶) سادوءَ راجا کي ڪھڙي صلاح ڏني؟
- (۷) سکندر بادشاهه خوش چو ٿيو؟

سوال ۲ : هيٺيان جملا ڪنهن، ڪنهنکي چيا آهن :-

- (۱) ”سادوءَ کي عزت مان سان وجي وني اچ.“
- (۲) ”مئر هاڻي هو مون سان گڏجڻ گھري ٿو.“
- (۳) ”اُتي ڏرتيءَ مان آن پئدا ٿيندو آهي يا نه؟“

(۴) ”اها راجائين ۽ مهاراجائين جي ئي اهم ضرورت هوندي آهي.“

سوال ۳ : هيٺين لفظن جا عدد جمع لکو :- ملک، راجا، مهاراجا، ديش

سوال ۴ : هيٺين اصطلاحن جي معني لکي جملن ۾ ڪم آئيو :-

فتح ڪرڻ، مئن رهڻ، خُوف ٿيڻ، حملو ڪرڻ

هدایت : ماستر شاگردن کي بادشاهه سکندر بابت وڌيڪ چاڻ ڏيندو.

سبق چوویهون

چند

چمک چمک تون چند مشعال ،
چوکي تنهنجي چنچل چال ،
اپ ۾ اپري نولکه تارو ،
تو راجا بن آهه اندارو ،
تارن جي توسان نه مجال ،
چمک چمک تون چند مشعال .

سچ لھڻ تي واج وجائيں ، ۲

رات مٿان ٿو راج هلائين ،
وڌي وڌي ٿو ڪريں ڪمال ،
چمک چمک تون چند مشعال .

توکي پنهنجي جوت نه ڪائي ، ۳

ڪو توسان بيو ڪري پلائي ،
سورج تنهنجي لهي سنپال ،
چمک چمک تون چند مشعال .

پھرئين رات ئي لات ڪڍين ٿو ، ۴

چوڏھينءٰ تي چمڪات ڪڍين ٿو ،
ڪڏهن ترارَتم ڪڏهن دال ،

چمک چمک تون چند مشعال .

سيتل تنهنجي آهه سهائي ، ۵

رات ٿڏيري صاف صفائي ،
نيط نهارڻ ساڻ نهال ،

چمک چمک تون چند مشعال .

آپیاں

سوال ۱ : هینین سوالن جا جواب لکو :-

(۱) ڪنهنجي چال چوکي چنچل آهي؟

(۲) چند ڪيئن ڪمال ڪري ٿو؟

(۳) سورج ڪنهنجي سنپال لهي ٿو؟

(۴) ڪڏهن ڪڏهن چند ڪنهن وانگر لڳي ٿو؟

سوال ۲ : هینین سِئِن ۾ خال پريو :-

(۱) اُپ ۾ اُپري تارو.

(۲) ٿو راچ هلا ئين.

(۳) چوڏهينَ تي ڪيدين ٿو.

(۴) ساطِ نهال.

سوال ۳ : هینين جملن ۾ ڪم آندل غلط لفظن کي ٺيڪ ڪري لکو :-

(۱) توکي پنهنجي کوت نه ڪائي.

(۲) پهرين رات ئي وات ڪيدين ٿو.

(۳) ڪڏهن ترارنه ڪڏهن هاڻ.

سوال ۴ : هينين ڏنل لفظن جا عدد مَتاييو :-

رات، يالون، مشعال، تارا

هدایت : ماستر شاگردن کي هيء بیٹ سُر سان ڳائي ٻڌائيندو.

مشغولي : ۱. ماستر شاگردن کي 'چند' وشيه تي ڏهه جُملائِ گهران لکي اچڻ لاء چوندو.

۲. چند جون ڪلائون جاچيو.

پستکالیه جا نیئر

- ۱) سانیت ماحول رکٹ لازمی آهي.
- ۲) بحث کرٹ جي اجازت ناهي.
- ۳) کتاب حاصل کرٹ لاء پستکالیه جو میمبر هئٹ ضروري آهي.
- ۴) غیر ضروري شخصي شیون منع آهن.
- ۵) پنهنجو موبائل فون بند رکٹو آهي.
- ۶) آواز پئدا ڪندڙ شیون نه آئیطیون آهن.
- ۷) کاڏي پيتي جون شیون آڻٹ تي بندش آهي.
- ۸) پستکالیه ۾ گھڙنديئي رجسٽر ڦ نالو لکٹو آهي.
- ۹) پستکالیه مان ورتل کتاب مقرر وقت جي اندر ضرور موئائڻو آهي.
- ۱۰) کتاب کي نقصان پھچائڻ يا گُم کرڻ جي حالت ۾ ڏنڊ ورتو ويندو.

مشغولي

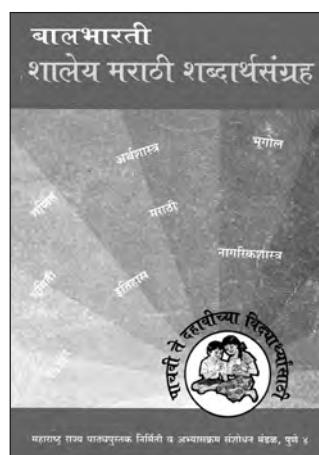
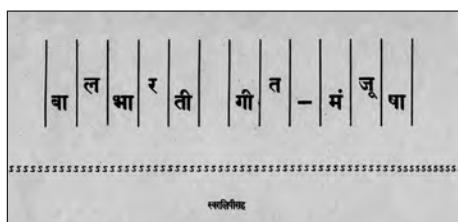
ڳوٺ جي بازار

ڏنل شکل جو ورنن ڪرييو :-

इयत्ता ९ ली ते ८ वी साठीची पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पुस्तके

- मुलांसाठीच्या संस्कार कथा
- बालगीते
- उपयुक्त असा मराठी भाषा शब्दार्थ संग्रह
- सर्वांच्या संग्रही असावी अशी पुस्तके
- स्फूर्तीगीत
- गीतमंजुषा
- निवडक कवी, लेखक यांच्या कथांनी युक्त पुस्तक

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेतस्थळावर भेट द्या.

**साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये
विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.**

ebalbharati

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव)
- ☎ २८७७९८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३१९५९९, औरंगाबाद - ☎ २३३२९७९, नागपूर - ☎ २५४७७९६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०९६५

مہاراشٹر راجیہ پائیہ پستک نرمتی
و آپیاسکرم سنشودن مندل، پٹی.

सिंधी बालभारती इयता ४ थी

₹ 39.00

